

Pred prepevanjem na Bledu

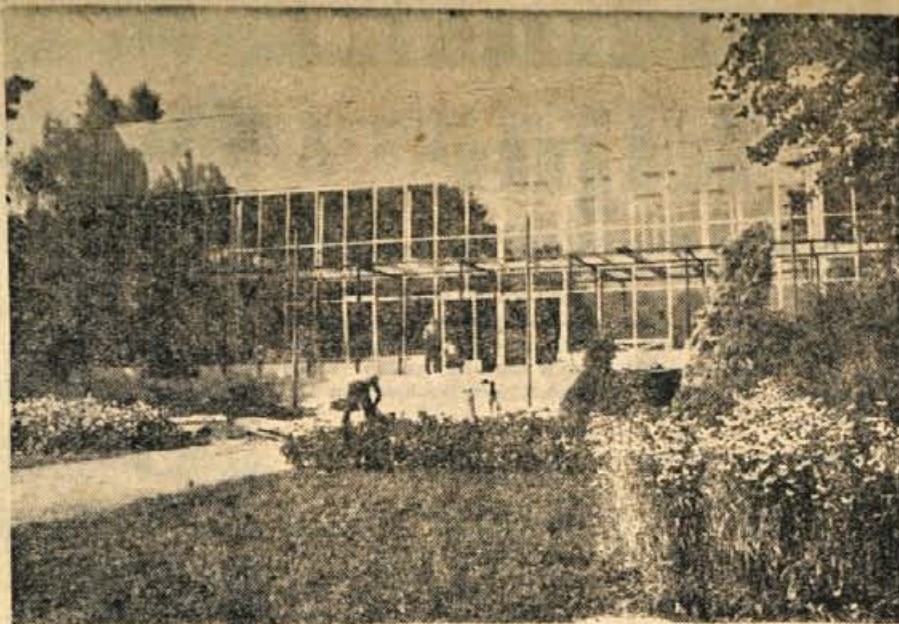
»Stari glasovi« pred mikrofonom

Vsako, ki so mu popevke in še posebej slovenske kolikaj pri sru z nestrpnostjo pričakuje, kaj nam bo prinesel prvi slovenski festival popevk. Ljubitelji popevk in radovedneži bodo lahko prisostvovali prihodnji četrtek, petek in soboto zvečer v festivalni dvorani na Bledu. Festival ima veliko nalogo, saj mora pripomoči k temu, da se slovenska popevka končno vendarle nekoliko bolj uveljavi. Če bo to nalogo izpolnil ali ne, bo mogoče reči šele potem, ko bomo slišali popevke, ki so izdržale stroge poglede komisij za glasbo in besedilo.

Pri prvih pripravah na festival so prireditelji med drugim radi zagotavljali, da bo ta prireditev tudi idealna možnost za uveljavitev novih mladih nadarjenih pevcev. Zal te svoje obljube niso izpolnili. Med »izbranimi« pevci namreč najdemo sama »stara« imena: Marjana Deržaj, Jelka Cvetežar, Beti Jurkovič, Majda Sepe, Slavka Knez, Stane Mancini, Matija Cerar, Rafko Irgoljč in Nino Robič. Res je najbolj enostavno in najmanj tvegano nastopati s preizkušenimi glasovi, vendar pa smo v zadnjem času slišali po radu že precej mladih talentov, ki bi festivalu nikakor ne bili

v škodo, ampak bi ga le prijetno poživili.

Medtem ko pevci vadijo z velikim revljskim ansamblom RTV Ljubljana in triom Mojmir Sepeta v prostorih RTV v Ljubljani, na Bledu zaključujejo s pripravami dvorane. Zaključili so z vsemi investicijskimi deli in izvedli tudi nekatere zvočne izboljšave, da bo prostor bolj primeren za predvajanje popevk. Ker je zanimanje za ta festival zelo veliko, pričakujejo, da bo dvorana, ki lahko sprejme 700 poslušalcev, vse tri večere popolnoma zasedena. — M. S.

Festivalna dvorana na Bledu, kjer bo čez teden dni prvi festival slovenskih popevk

Jutro v ognju

POLURNI POZAR UNIČIL GOSPODARSKO POSLOPJE IN HIŠO FILIPA ŠLIBARJA NA ZGORNJI DOBRAVI PRI KROPI - OTROKA SO REŠILI V ZADNJEM TRENUTKU, SICER PA K SREČI NI BILO ČLOVEŠKIH ZRIEV

V četrtek zjutraj se je v Janko Balantič iz Sp. Dobrave našemu uradniču oglasil ve pri Kropi, za katerega ni

možna težko ugotovili, da je še vedno pod vplivom nenavadnega doživlja.

Druga maja zjutraj je še poležaval v postelji, ko je ob 6. uri skozi okno zagledal velik ogenj. Gospodarsko poslopje in hiša Filipa Šlibarja iz Zg. Dobrave je bila v plamenih, ki so se plazili visoko v nebo.

Oškodovani gospodar je bil sam doma z mlajšim sinom, medtem ko je bila njegova žena s starejšim fantom na obisku na Marlinj vrhu. Zjutraj ko je otrok še spal, se je gospodar odpravil na krmiljenje živine. Odprl je skedenj in se že znašel v dimu iz katerega morda tudi zaradi strahu ni našel poti. Začel je klicati na pomoč in sosede, je so hiteli pomagati ponesrečencu. V tistem trenutku pa se je ogenj že razbohotil nad vsem gospodarskim poslopjem s hlevom in plamen je že začel oblizovati tudi hišo, v kateri je še spal otrok. V zmedenosti in strahu so vsi pozabili nanj in so ga k sreči rešili šele v zadnjem trenutku.

Domnevalo, da je bil kratic stik električnega toka vzrok požara, ki se zaradi mirnega vremena k sreči ni razširil tudi na poslopje bližnjega soseda. Požar je ponesrečen v približno pol ure, tako da gasilci, ki so prihili pomagat iz Kamne gorice, Kroke in Ljubnega, niso več utegnili preprečiti nastale škode. Gospodarsko poslopje in hiša sta pogorela do zidanih obokov.

Med domačini krožil govorica, da je mati rekla starejšemu sinu, ko sta odhajala: »Ali ni velik naš dimnik?« Čudno naključje. —

(Posnetek na 5. strani)

B. Fajon

Prećanja z ljudmi

Iz bogate zakladnice svojega spomina je nenehno trgal imena, številke in dogodke značilne za radovljiško matično območje v zadnjih desetih letih. Tak je 48-letni IVAN RAVNIK, doma iz Bohinjske Bele, ki je pred 33 leti dobil domovinsko pravico v Radovljici, letos maja pa poteka 10 leto, odkar opravlja dolžnosti matičarja. Zastavili smo mu nekaj vprašanj.

— Ali bi lahko na kratko povedali, kakšen mora biti matičar?

— »Vsak matičar mora predvsem poznati vrsto pravnih predpisov in zakonov in seveda prebivalce na svojem področju, zakaj le tako mu je olajšano delo.«

— Koliko je bilo v te mčasu sklenjenih porok, koliko rojstev, smrti?

— »Na leto se na tukajšnjem matičnem uradu sklene povprečno 105 porok. V zadnjih dveh letih pa

Matičar s petimi križi

je bilo sklenjenih 223 porok. V zadnjem času ženske rodijo večinoma v bolnicah, kar potrjuje dejstvo, da je bilo v zadnjih dveh letih izdanih le 11 rojstnih listov. Mrliških listov pa izdamo na leto povprečno 9, toda le za tiste, ki so umrli na matičnem področju Radovljice.«

— Se vam je v tem času vtisnil v spomin kakšen poseben dogodek? Morda ni bilo enega izmed poročencev, zlata, srebrna, železna poroka?

— »Tega, da ne bi eden izmed novoporočencev prišel, ni bilo. Enkrat pa smo preložili poroko, ker je bil ženin vinjen. V tem času je bila samo ena zlata poroka, in sicer staršev Ivana Bertonec-Johana, ki je bila 26. maja 1956. leta.«

— In konjiček?

— »Petje in nogomet.«

— Recimo, da bi imeli priliko ubrati še enkrat življenjsko pot, kako bi jo ubrali?

— »Odočil bi se za strojno tehniko.«

Stane Skrabar

NE OBRAČAJ GLAVE OD USODE

Jurij Gagarin, major sovjetskega vojnega letalstva in prvi vesoljski polnik, katerega vzorno zakonsko življenje predstavlja ideal sovjetskih družin, je praznoval obletnico svojega poleta v družinskem krogu. Na obletnico njegovega poleta je namreč njegova hčerka Galina praznovala svoj prvi rojstni dan.

Na fotografiji, ki mu jo je namočila njegova žena Valentina Ivanova je zapisano: »Jurij, midva sva najine sreče kovača. Ne obračaj svoje glave od te usode.« Na to posvetilo je Gagarin napisal svoji ženi: »Naj ta slika služi najini večni ljubezni.«

Berlinski ključ

Prepih, ki je več mesecev vlekel skozi Brandenburška vrata, se je slednjič zaustavil brez večjega neurja. V tej nenavadni pomladi imajo razgovori, ki jih že dalj časa vodijo izmenično v Moskvi in Washingtonu veliko izgledov za uspeh. V prvi vrsti moramo omeniti predloge, ki jih je Dean Rusk, ameriški zunanji minister, prejšnji teden obrazložil sovjetskemu veleposlaniku v Washingtonu Dobrinjnu.

VOJSKA V COPATAH

V političnem pogledu je berlinsko vzdušje v veliki meri zapustilo napetost. Američani ne omejujejo več »piratskih« polotov sovjetskega letalstva v bližini zračne črte, ki povezuje zahodni Berlin z Zahodno Nemčijo. General Clay, »posebni odposlanec predsednika Kennedyja v Berlinu«, je že poslal svoje kovečke v Ameriko. Tudi vlada Vzhodne Nemčije je postala bolj poslušna in zmernejša v svojih ocenah. Na drugi strani Atlantika je elišati glasove, da bi zmanjšali število ameriških oboroženih sil v Evropi na raven pred izbruhom berlinske krize. V teh zboljšanih razmerah je prišel ameriški predlog v obliki »paketa«, ki vsebuje več točk.

V političnem jeziku je »lokomotiva ameriških idej« vzela za gorivo staro idejo, da poti, ki vodijo v zahodni Berlin nadzira posebna mednarodna nadzorstvena komisija. Američani so, kot je videti sprejeli načrt, ki se razlikuje od sovjetskih predlogov, v bistvu pa priznava mednarodno kontrolo nad zračnimi prihodi k zahodnemu Berlinu.

ROKA SKRITA V ROKAVICI

Po ameriških načrtih bi nadzorstvo nad zračnimi potmi prevzel tehniški odbor, ki bi izvrševal nadzorstvo samo pod pogojem, da Sovjetska zveza da politična jamstva. Položaj v Zahodnem Berlinu se ne bi bistveno spremenil: zavezniške sile bi zadržale svoje oborožene sile v Hitlerjevi prestolnici.

Vloga mednarodnega telesa za nadzorstvo bi se v glavnem omejevala na vzdrževanje sedanjih prometnih zvez. Američani bi se radi izognili, da bi Vzhodni Nemci edini nadzorovali poti do Berlina.

Seveda še ne moremo z gotovostjo trditi, na kakšen odziv bo naletela ameriška ideja pri Rusih. Večkrat se namreč zgodi, da že ena sama beseda povzroči nezaupanje in vrže vse na glavo.

Glavno točko za uspeh ameriških predlogov vidijo v delnem priznanju Vzhodne Nemčije kot države. Vzhodna Nemčija bi sodelovala v mednarodnem telesu in pri nadzorstvu dohodnih poti.

V Berlinu se včasih zgodi, da se podre kakšen košček zidu, ki loči Berlinčane v dva dela. Ta zbor vojakov pregleduje razdejani zid. Vzhodnonemška policija v pogovoru z dvema francoskima stražnikoma in zahodno nemško policijo.

LUKNJA V ZELEZNI ZAVESI

Tudi ostalih ameriških predlogov ne gre podcenjevati. Američani namreč predlagajo ustanovitev mešanega odbora, ki bi

ga sestavljali Vzhodna in Zahodna Nemčija, in bi razpravljali o oblikah nemške združitve v prihodnosti. To je ponavljanje predlogov, ki so jih prvič izrekli leta 1959 v Ženevi. Takrat so celo že določili število članov tega odbora, toda delo ni nikoli oživele.

V Washingtonu so sedaj spremenili svoje nazore. Mnenja so, da bi takšen odbor ustrezal realnim odnosom, ki obstajajo med obema nemškima državama. Že nekaj let namreč med Bonnom in Pankowim vzdržujejo stike zlasti na gospodar-

skem torišču. K temu bi bilo treba dodati samo še neke dodatne smeri in področja.

Strnjeno ima ameriški načrt precej široko osnovo. V Washingtonu so napravili »medvedovo uslugo« tudi Hruščevu, ko predlagajo sklenitev pogodbe o nenapadanju med obema vojaškima taboroma. Prvi, ki je to idejo sprožil, je bil sovjetski premier. Na nedavnem zasedanju Vrhovnega sovjeta v Moskvi je sovjetski zunanji minister Gromiko ocenil »ameriški paket« kot ohrabrujoči znak.

GOZD-MARTULJK — O nesreči, ki se je pripetila tu pred prvomajskimi prazniki v petek, 27. aprila, ob 4. uri zjutraj smo v našem listu že pisali. Danes objavljamo še fotografijo razbitega avtomobila. Pri nesreči je zgubil življenje Tomaž Trojar. Voznik avtomobila Janez Vehar in še trije sopotniki pa so bili hujše poškodovani. Vzrok nesreče: alkohol. Povemo naj še to, da so vsi poiniki člani odbojarskega kluba Jesenice. — (M. Z. — Foto: Pavlin)

Rekli so...

»Zdravniki imajo zelo srečno okoliščino: kadar naredijo napako, jo zakopljejo v zemljo.«

Elsie Maxwell

»Gospodarske statistike so kakor bikini: pokažejo samo tisto, kar želijo pokazati in zakrivajo, kar bi želeli videti.«

Karl Güsse, lastnik tovarne papirja

»Politika je večšina, katere bistvo je v tem, da vroče železo primeš s tujimi rokami.«

Iz avstrijskega časopisa »Bilderwoche«

»Neprijetno v življenju je to, da je treba vsako neumnost plačati. Prijetno pa je med tem, da so neumnosti v večjih količinah cenejše: čim več neumnosti, tem nižja je njihova cena.«

Andre Malraux, francoski književnik in publicist

»Hladno vreme v Jugoslaviji ni težko prenašati. Jugoslovani imajo posebno centralno ogrevanje, slivovko.«

Fred Hepp, nemški reporter

»Za srčen zakon je potrebno, da sta mož in žena pripravljena drug drugemu odpuščati svoje vrline.«

Ernest Hemingway, ameriški književnik

»Prav osupljivo je spoznanje, da svet upravljajo ljudje, ki o fiziki nimajo niti pojma.«

Aldos Huxley, angleški književnik

»Čudno izgleda, da se bo naša doba imenovala »dobri stari časi.«

Ernest Hemingway, ameriški književnik

Trgovina s Popevka in njena

Mnogo se govori o popevki kot o tipičnem predstavniku komercialne glasbe. Kaj pravzaprav razumemo pod tem pojmom? Tu razumemo glasbo, katere namen je dobiček, ki izvira iz njene prodaje potrošniku.

Pričnimo pri proizvajalcu. Avtor ni proizvajalec, tako kot n. pr. arhitekt. Hiše ne postavi arhitekt, to napravijo zidarji. Tudi avtor ne napravi popevke, napravi jo — sledeči proizvajalec:

Tovarna gramofon. plošč v svojih studijih. Popevko nastisne na ploščo in jih direktno (preko trgovske mreže) prodaja potrošniku.

Radijska postaja. Postopek je isti, le da je način prodaje nekoliko drugačen.

Kako poteka postopek pri snemanju, sem že pisal. Se-

daj bi rad obdelal denarno plat zadeve. Pri RTV Ljubljana je tako:

Navadno avtor dobi (ali pa ne) honorar za popevko — temu na RTV Ljubljana pravi odkup. Sedanja tarifa znaša 3000 dinarjev za glasbo. Ko komunist odda svojo skladbo in prejme honorar, je njegova vloga pri popevki za vselej zaključena.

Popevko dobi v roke glasbena produkcija. Odgovorni napiše naročilnico za aranžma, aranžer ta aranžma napiše in dobi delo plačano. Koliko to znaša, ne vem! (Vem le, da živ krst ne bo aranžiral popevke za 3000 dinarjev). Ta honorar je enak tujem domačem popevku. Na dlani je, da bo vsak aranžer rajši aranžiral tujo popevko, ker tu ima možnost

RAZLIČNI LJUDJE - RAZLIČNA PRAZNOVANJA

Pikniki prijateljev - Kolone na cestah - Konec zabave s pretepom - Iz dvorane v dvorano - Dobrote v domači shrambi - Gostilne tudi brez cigaret „Filter 65“

Štiri dni prvomajskih praznikov, za večino štiri dni po srečnem koledarskem naključju težko pričakovanih počitnic - mimo rednega dopusta - je bilo tokrat prehitro konce. Dnevi so bili prekratki za tiste, ki so šli v planine ali na morje in za tiste, ki se jim do četrtke zjutraj še niso odpočile noge od neutrudnega poskovanja na najrazličnejših plesiščih ali »lenarjenje« doma ob bogato obloženi mizi dobrot in kupu časopisov, revij in knjig na mehkem divanu. Čeprav smo vsi praznovali eno, je vendar praznoval 1. maj vsak po svoje.

DOBRA KAPLJICA IN DEBELE KLOBASE

Nihče ne bi pretiraval, če bi si upal trditi, da so jo Gorenjci tudi tokrat najraje mahnali v planine. Takšne oblike prvomajskih praznovanj so za Jeseničane, Tržičane, Kranjčane in Skofječane že od nekdaj značilne. Do takrat bolj ali manj osamljene poti na Golico, Crni vrh, Mežakljo, Zelenko Kofce, Lubnik, Smarjetno goro, Jošta, Mohorja in drugam z majem dobesedno ožive. Izletniki - od vnukov do dedov, s polnimi nahrbtniki - so tudi tokrat, čeprav je bilo vreme precej muhasto, uživali v naravnih lepotah, ko so se vzpenjali po ozelenelih in razvetejih pobočjih. Čim večja je bila družba, tem več je bilo smeha in zalogajev med počivanjem. - Piknik pri pikniku, od katerih pa so se številni morali tamkaj domala takšni pogoji končati zaradi dežja ali pa hladnega vetra.

Da, tudi v planinah je imel vsak po svoje srečo ali nesrečo. Nekateri je na Smarjetni pri prijetnem kramljanju na prostem sredi popoln dneva pregnal sneg, ki ga je

prinesel veter, drugi pa se niso utegnili posloviti od Mohorja, ker so jih zadrževale debele klobase iz domače zaseke po 160 dinarjev.

FICKO, SPAČEK, FICKO IN DRUGI VMES

V mestih so ulice zaživele šele zvečer. Boksli so bili prazni in - če bi na Gorenjskem že imeli na parkirališčih (vsaj večjih) čuvaje, bi imeli ti prav gotovo najbolj klavirne prvomajske praznike. Brez dela bi jih utrujal trd asfalt, tako kot so bolj ali manj slabe glavne ceste trpele zaradi močnega avtomobilskega prometa. Mimo Zlatega polja v Kranju je peljalo po cesti 1. reda že predzadnjo nedeljo v aprilu med 6. in 20. uro 5280 avtomobilov, nad 2000 motornih koles in 380 avtobusov, za prvomajske praznike pa je bil kljub dokaj neprijetnemu vremenu promet verjetno še večji, čeprav so bile tokrat bolj kot kdajkoli letos obremenjene ceste proti morju. V obe smeri so bile povsod kolone za kolonami avtomobilov, na čelu teh kolon pa avtomobilni katekeri »arca« v motorjih ali

pa soferjev za volani prenešajo komaj še 50 kilometrov hitrosti na uro! Zaradi prehitvanj v teh primerih je bilo prav gotovo precej nesreč in prekrškov, ki so bili že ali pa šele bodo kaznovani, brez posledic pa so ostali spet tisti, ki so ovirali promet.

Zlasti moramo razumeti nejevoljo tistih, ki so se že dlje pripravljali, da bi preživeli prvomajske praznike ob Jadranskem morju. Kljub soncu se noben »belec« ni spremenil v »črnca«. Račun je prekrizal mrzel veter.

TRI IZ KRANJA

Drugi dan prvomajskih praznikov - pretekli ponedeljek popoldne - sem se spreobil po Kranju. Plapolajoče zastave in nevsakdanje okrašene izložbe so dajale videz praznika, glavni trg in ulice pa so bile puste. Ustavil sem se na glavnem trgu in v tistem trenutku videl vsega 17 ljudi! Kje so Kranjčani? Pogledal sem v gostilno - tudi ta je bila prazna. Natakariče so se zgovarjale, češ kaj naj bi počele. V njihov pogovor se je vmešal tudi upravnik gostilne in rekel: »Nobenega avtomobila, mopeda in niti bicikla ni pred gostilno. Vse je v naravi. Če ni kmetov, tudi prometa ni.« - Potem so se zedinili in ena natakariča je bila tisto popoldne in večer prosta.

Prejšnji večer sem se do zadnjih taktov jazza kljub

gneči, a vendar v prijetni družbi zadržal v kranjski »Evropi«. Twist na twist, pa tudi kakšna domača vmes, so pošteno oznojili v večini mlade plesalce. Če je bila na vrsti vsaj kolikor toliko znana popevka, so peli vsj na plesišču, če je bil na vrsti v zadnjem času popularni twist, pa so se vsi samo še držli in zvijali zaradi »strašnih bolečin«. Kakšen je torej pravi twist, še ne vem, če je pa takšen, kot sem ga videl, ni prav nič komplcirana zadeva in se ga lahko vsak brez posluha za glasbo in občutka za ritem takoj loti. Recept za uspeh je nahiripavo se deri, čimbolj mahaj z rokami, noge čimprej strotiraj tako, da bodo na slednji: napihni žile na vratu »O«, v trebuhu pa se previjaj kakor hočeš, le toliko pazi, da ne boš padel.

Toda komaj je odzvenela »nikoli pozabljena: Lahko noč...«, že je bil pretep. - Zakaj gre, so vedeli zaradi gneče, le štirje ali trije, vendar pa sta milčnika vročerkveže hitro ohladila in četrtaj je neprijetni intermezoz naredil konec razigranemu veselju, se vedna za dogodek ni zmenila. - Zabav s podobnimi zaključki je bilo verjetno še precej in res je škoda, da se ne moremo otresti tudi takšnih tradicij.

V torek sem srečal prijatelja. Bil je slabe volje. »Kaj naj sploh še počnem?« mi je pogrčmal. »V gostilno ne

zahajam. V planine zaradi boleznj ne morem. Moj konjiček - šport in film - pa sta me pustila na cedilu. - Sportnih prireditelj sploh ni bilo, skromno izbiro filmov pa sem si že vso ogledal. - Kratkočasim se lahko le še ob televizijskem sprejmomniku, toda še tam sem slabe volje, ker v nobeni gostilni v Strazišču nimajo »Filter 65«, ki jih edino lahko še kadim. Že tretji dan praznikov jim jih je zmanjkalo!«

KDAJ BO KONEC -POČITNIC-?

Živi v Mariboru, ker tam tudi študira. Za prvomajske praznike je prišla domov na Gorenjsko, kjer sta oče in mati komaj šeststajetno hčerko dočakala z velikim veseljem.

Prvi dan: Prijeten pogovor o vseh mogočih zadevah; da ni manjkalo za pod zob, je mati nenehno skrbel. Popoldne družinski sprehod. - Srečanja z mladimi pari, ki so posedali v parku, so dekletu vzbudila »domotožje« - po Mariboru. Kaj neki dela? Jaz sem pa »sama«.

Drugi dan: »Veš, mama, v sredo zvečer moram nazaj, da se bom do četrtevega popoldanskega pouka lahko odpočila.« - Dobrote niso več tekale in na vsakem koraku slaba volja.

Tretji dan: »Veš, mama, najbolje bi bilo, če bi odpotovala že kar jutri zjutraj. Saj veš, zvečer bodo vsi potovali in z vlakom do Maribora.« (Nadaljevanje na 5. strani)

popevkami komercialna vedraos.

poslušanja odgovarjajoče plošče in je delo potem zelo olajšano.

Resnici na ljubo moram povedati, da je honorar enak ne oziraje se na kvaliteto in je torej kvaliteta dela čisto odvisna od poslovne morale aranžerja.

Nekaj zasluži tudi prepisovalec not. Jasno je, da orkester ni zastoj in je to največji izdatek pri popevki. Orkester snema spremljavo najmanj uro ali dve. Seveda je višina stroškov odvisna od velikosti orkestra.

Končno zapoje še pevec (pevci). Koliko znaša njegov honorar, ne vem natančno - vem le, da več kot 3000 din. Pevec snema 1 do 2 uri, pa tudi več.

Na splošno cenijo, da stane produkcija ene popevke

približno 50.000 dinarjev. To-liko stane domača popevka, ravno toliko domača izvedba tuje popevke. Toliko stane vsak poenetek, bodisi da je slab, povprečen ali dober.

Morda bo sedaj bratcu precej jasno, zakaj so domači posnetki zabavne glasbe v splošnem globoko pod evropskim povprečjem, posebno kadar gre za domačo glasbo.

Tovarna gramofon. plošč producira plošče. Na magnetofonski trak posneto glasbo enostavno presname na plošče in te razmnoži. Te plošče grede v trgovine, potrebnik jih kupuje. Čim več prodanih plošč, tem večji je dobiček tovarne. Ker je domača glasba slabo komercialna tovarne tudi kupujejo tuja licenca. Kaj to pomeni? Tovarna kupi (za drage devize seveda) matrico (neke vrste

negativ) s početkom tuje popevke, in jo nato pod svojo firmo tiska pri nas. Louis Armstrong ni nikdar snemal pri »Jugotonu« njegove plošče pa tovarna prodajal.

Sicer deviznega počlovanja naših tovarn gramofonskih plošč ne poznam, upam pa preseči, da mnogo več licenc kupimo, kot pa prodamo in da tako »gospodarstvo« z zabavno glasbo vsaj minimalno prispeva k deficitarnosti naše zunanjetrgovinske plačilne bilance.

Tako pri nas. Kako pa v tujini?

V tujini je precej drugače. Predvsem imamo mnogo konkurenčnih tovarn, večje tržišče in borbo za publiko. Jasno je, da bi v inozemstvu v najkrajšem času propadla vsaka tovarna, če bi bila kvaliteta njenih izdelkov taka kot pri nas.

Predvsem je bučna reklama za posamezne popevke

rezultat konkurenčne borbe za tržišče. V ta namen se vsaka inozemska produkcija popevk krčevito trudi, da iz najneumnejše popevke napravi »efektivno« ploščo, posnetek itd. Od reklame, poznavanja tržišča in predvsem kvalitete izdelkov je odvisen komercialni uspeh. Zato je tudi kvaliteta izdelkov na izrečno visoki ravni. Ne popevk - ampak izdelkov (plošč, posnetkov, festivalov itd.)

Najcenejša in najefektnjša reklama je ustvarjanje kulta zvezdnštva. Postopek je enostaven. Ilustrirani reviji se naroči (in plača) senzacionalen članek o »novoočrtnem talentu« - natanko se obdela vse njegovo (predvsem sentimentalno) življenje. Načelno je skrajno ubog mladinec (ali dekle), ki ga je »umirajočega od gladu« ališal neki producent peti, čudovito peti n. pr. pesem o belom kruhu. Nekoliko mora znati peti, se razume - vendar: ali ni pot iz

revšine do zvezdnštva tih želja vsakega povprečnega človeka? Tako prikazana zgodba mora užgati! Člj pa je: čimvečja naklada plošč.

To ni iz trte izvito. Načelno postanejo mnogi tuji pevci pri nas priljubljeni tisti hip, ko o njih piše »Tovariš«. Tudi to je reklama - pa še zastoj!

Po vsem tem se človeku le vsiljuje vprašanje: ali je naša popevka komercialna? Odgovor je, ne. Naša popevka bo komercialna takrat, ko bo prodra in inozemsko tržišče. Prodra bo pa takrat, ko bo kvaliteta izvedb domače popevke dosegla tuje - pa še en pogoj je tu: originalnost. Tako v kompoziciji, aranžmaju, izvedbi in načinu petja. Ne gre tu le za popevko, gre za devize, gre za denar. Tu je zainteresirana vsa naša družba. Zeleti je, da bi se tega odgovorni nekoliko krepkeje zavedali.

dr. Vladimir Stiasny

Konec otroške dobe človeštva

Rekord: 557,70 km na uro

Tistega leta, ko se je Goddardova velika raketa razpočila, in leto dni, preden je začel von Braun sanjati o medplanetarnih poletih, je letalski poročnik Orlebar letel z letalom Supermarine 557,70 kilometrov na uro in s tem prvič priboril absolutni svetovni rekord v hitrosti Angliji. Kako nesprijemljive so bile v teh časih sanje o medplanetarnih poletih in kako »blazna hitrost« se je delala takrat hitrost blizu 600 kilometrov na uro!

Med drugo svetovno vojno so posamezni letalci leteli že dokaj hitreje. Z leti se je večala hitrost letal. Poletji 1955. leta je nad puščavo Mojave, severno od Los Angelesa, na 18 km dolgi tekmovalni progi in v višini 12.000 m v dveh poletih bil dosežen nov rekord — 1322,758 km na uro. — To je bil prvi merjeni hitrostni rekord v stratosferski višini in šestdeseti po vrsti.

Nekaj manj kot eno leto pozneje je Peter Twiss potolkel ta rekord za skoraj 500 kilometrov na uro. Hitrost letal se je močno približevala številki 2000 km na uro. — Toda letala, s katerimi so leteli v teh časih, so dobila že naravnost fantastične oblike. Svojim prednikom so bila komaj podobna in pogon je bil že povsem drugačen, turboreakcijski, raketni itd. O eisah ni bilo več ne duha ne sluha.

Na današnji dan je to proti višini 27 km nad zemljo, kjer je človek letel s hitrostjo 2135 kilometrov na uro. Letenje s hitrostjo, ki je dvojnokrat večja od hitrosti zvoka! Letalo je vodil pilot Charles A. Yager. Z letalom vred ga je dvignilo v višino težko letalo »B-29«. Eno uro ga je dvigalo do višine 26.000 m. — Pilota so obkrožali številni instrumenti. Ni imel naloge doseči hitrostni rekord! Letel je lahko le nekaj minut, zakaj reakcijsko raketni motor je žrl ogromno goriva.

V kratkem času po prižigu treh raketnih motorjev je letalo že preseгло hitrost zvoka in s tem je izginil šum motorjev. Upravljanje je bilo popolnoma avtomatizirano. V treh minutah je bila dosežena dvojnokratna hitrost zvoka in v tem času je zmanjkalo goriva.

Tri tone goriva! Da, nezasišano!

Toda — še niso prenehali pisati o tem dogodku na robu vesolja, že se je pojavil nov, a sicer neuradni hitrostni rekord: 3050 km na uro — v višini 20.000 m. Letalo je upravljal Frank K. Everest. To je bilo sredi leta 1956.

Tako vemo, da so neuradni hitrostni rekordi znatno pomembnejši od uradnih, saj jih prekašajo za čez 1200 km na uro.

Razen tega uporabljajo vojna letalstva težke bombnike z večkratno hitrostjo

zvoka in jih imajo za sestavni del vojnega letalstva in ne le v poizkusne namene.

A letalstvo je komaj starejše od 50 let!

Medtem ko ljudje še niso utegnili prav razmisliti o zgodovini letalstva, se je že pojavilo zadnje med najhitrejšimi letali X. To je letalo X-15. Moč motorjev tega letala je bila enaka moči motorjev 250 najtežjih bombnikov, ki so jih upravljali v pretekli vojni: letelci trdnjav. V to letalo je bil vgrajen raketni motor s polno silo 30.000 ton. Tako je torej nastalo letalo, ki je mnogo več kot raketno letalo in pravzaprav več kot letalo.

To je bilo prvo vsebinsko letalo!

VESOLJSKE LADJE

V začetku so predvidevali, da bo največja možna hitrost sedemkrat večja od hitrosti zvoka (okr. 7700 km na uro). Toda ko so izdelali nova pogojska goriva — močnejša od tedaj znanih — so ugotovili, da lahko leti vsebinsko letalo okrog 10.000 km na uro. V začetku so računali, da se bo to letalo lahko dvignilo največ do 160 km visoko, pozneje so že govorili o največji višini 320 km. To je že višina kroženja umetnih satelitov.

To letalo je bilo torej namenjeno proučevanju delovanja vpliva, ki nastane na človeka pri prehodu iz vesolja v ozračje Zemlje. — To vprašanje je za vesoljske potnike zelo pomembno.

Vsebinsko letalo ali satelit, ki se vrača v ozračje Zemlje, se ogreje nad 500 stopinj C, hitrost se hitro zmanjšuje in teža pilota se devetkrat poveča, razne sile delujejo na telo tako, da se kri težko pretaka po žilah, kot da je živo srebro, oči izstopajo iz očesnih jam in preti nevarnost nezavesti...

Da bi zvedeli čimveč, so v času, ko so gradili letalo X-15, delali načrte za naslednje letalo te serije, ki naj bi se dvignilo do 700 km nad Zemljo...

Začelo se je obdobje, ki obeta atomski pogon v letalstvu. Toda letalstvo, ki upošteva pilota, je kljub svojemu nezasišanemu razvoju že skoraj povsem nepomembno. Vse govori le o raketah. Rakete pa so že 1942. leta presegle tudi šestkratno hitrost zvoka. Sodobne rakete pa letelce odločijo za vodene rakete namesto za topovske

Razen V-1 in V-2 so imeli Nemci že tudi druge, zlasti protiletalske rakete. V načrtu so imeli tudi vodene izstrelke, ki bi tehtali 85.000 kg in bi preleteli 5000 km. Ti so bili namenjeni — v serijski proizvodnji — Ameriki. K sreči jih je konec vojne prehitel.

VOJAKI ODLOČAJO O RAZISKAVAH

Razumljivo je, zakaj so se vojaki odločili za vodene rakete namesto za topovske

granate in bombnike: hitrost, učinek, Marsikaj na svetu se ureja za učinkom. Zlasti če gre za učinek orožja. Dva bloka na svetu se tehtata z vodenimi izstrelki, s hitrostnimi rekordi, v izstreljevanju satelitov, v izstreljevanju raket proti Luni, tehtata se v bistvu s težo raket, z njihovo učinkovitostjo in za to zapravljajo milijarde, ki bi jih sicer lahko koristne uporabili. Toda došle se ljudje nismo navadili drugače misliti kot po vojaško. — Zlasti velike sile še niso našle drugačne oblike sporazumevanja kot z vojsko, kakor je to bilo v navadi skozi vso zgodovino.

Saj govorimo tudi o spoznavanju vesolja s pojmom: osvajanje! Pravimo: »Človek si želi še večje hitrosti, še večjih daljav, kot jih je dosegel, zakaj človek je osvajalec, a mnogoj je še tega, kar ni osvojil.« Simptomatičen način mišljenja!

Vsekakor pa je res, da smo radovedni in da naša hotenja vodijo izven obsega naše Zemlje, saj nam to tudi dovoljuje zdrav razum. Vemo, da je razen našega osončja še veliko osončij in da je v vsakem drugem osončju tudi nekaj planetov. Predpostavljamo, da je v nekem osončju prav takšen planet, kot je Zemlja in — če je tako — so do življenja. Če hočemo priti do takšnega planeta, potem so nam potrebna za rakete nova goriva, ki bodo dajala nove, še večje hitrosti. Naš ideal je vsekakor hitrost svetlobe. Če hočemo premagati ogromne razdalje vesolja, nam manjše hitrosti ni-

so kdo ve kako koristne, če so sploh uporabne.

O kakšnih gorivih še lahko govorimo? — Najprej o atomskem pogonu. Atomski pogon v raketni uporabi. O tem se že zelo dolgo govori in tudi nekateri projekti so že proučevani. Tudi zmesi za pogon takšnih strojev, katerim je atomsko gorivo osnova, so že znane. Gre za ogrevanje plinov do zelo visokih temperatur. Na ta način lahko do neverjetnosti povečamo potisk raketnega curka. Dobiti je mogoče hitrost 4000 metrov v sekundi in še več. Toda atomski pogon zagotavlja le hitrost 20 m v sekundi. Kaj je to proti 300 km v sekundi!

STARANJE IN POLET V VESOLJE

Toda ko smo že pri hitrostih in ko govorimo o hitrosti svetlobe, ki naj bi jo dosegli z raketami, se moramo nujno spomniti Einstejnove teorije, da je čas spremljiva količina in da pride do raztezanja časa pri velikih hitrostih. Za tistega, ki se pripravlja na polet v vesolje, je to zelo važno. Če je tako, kot pravi Einstejnova teorija, potem bo vedel kozmonavt ob vstopu v medplanetarno ladjo, da se s svojimi prijatelji ne bo nikdar več srečal, zakaj v času, ko bo potoval od Zemlje do nje najbližje zvezde (4,31 svetlobnih let) se bo postaral le pet let, medtem ko bi po času merjenem z urami na Zemlji v istem času minilo nekaj stoletij.

Naša zemeljska sekunda je 86.400 del časa, v katerem se Zemlja obrne okrog svoje osi. Toda ta sekunda velja samo za nas na Zemlji, drugod v vesolju, kjer so drugačni pogoji, pa je seveda drugače. Čas namreč teče počasneje tistemu, ki se giblje z ogromno hitrostjo, kot pa tistemu, ki miruje.

Če bo medplanetarna ladja potovala s približno hitrostjo svetlobe, bodo morali po Einstejnovi teoriji (ki že velja za dokazano) vsi biološki in drugi procesi v njej potekati počasneje. Tako bodo na primer mehanske ure zaostajale. Naše človeške bodo počasneje rasle, srce bo počasneje utripalo — človek se bo počasneje staral.

Torej bo pomagala narava in ne tehnika, da bo človek lahko dosegel tudi zelo oddaljene zvezde in se vrnil na Zemljo v času svojega življenja. Vendar bi ob tem bilo nemara zelo umestno paziti na to, da ob potovanju v vesolje vzamete s seboj vso družino in da potujete tjakaj sami le v primeru, če ste z ženo sprti. — Viktor Sirec

Ameriški astronaut John Glenn v vodoravnem položaju v svoji kabini, s katero je poletel v vesolje. Šest mesecev se je astronaut pripravil, da je spoznal vse signalne lučke in naprave, s katerimi je upravljal in nadzoroval polet. Na sliki vidimo obilico teh naprav, vzvodov in ročajev za usmerjanje poleta

Zagrebska velika goljufija

Ogoljufani investitorji tožijo „nepripranega znanstvenika“

Ni čudno, da goljufija kar naprej dobro evete, ko pa je na svetu toliko ljudi, ki prav naivno verjamejo, da kupček svojega denarja brez večjih težav lahko nekakrat pomnožijo. Zagrebčan Marijan Djurina je nekaj let izdeloval »stroj za proizvodnjo neizčerpne energije« in za to svojo sleparijo pridobil celo vrsto navnežev med najrazličnejšimi ljudmi: od natakarajev do klobučarja, profesorja, zdravnika, učitelja in knjigovodja. Ker pa ta izum nikakor ni bil usposobljen za delo (ker je izdelan na principu perpetuum mobile, so strokovnjaki potrdili, da sploh ne more delati), so nekateri »bodoči milijonarji« posumili v njegov uspeh in se zatekli na sodišče. Tu se sedaj samozvani »prevarani znanstvenik« zagovarja za goljufije in poneverbe obenem s svojim pomočnikom Zeljkom Brešekom, »bivšim pesnikom«. Mnogi Zagrebčani menijo, da oba obtoženca nista pri najbolj zdravi pameti; marsikaj mislijo seveda tudi o darežljivih navnežih.

IZUMITELJ ljal». Njegov družabnik Brešekom meni, da je pesnik. Pred klicu ladijski električar, vendar je že od nekdanj »izum-dustrijski reklamni informa-

ktivni zabavnik«. Tiskana je bila le ena številka, zaradi katere je »glavni urednik« Djurina odsedel štiri mesece v zaporu. Pred osmimi leti ga je obsedla misel, da bo izumil »stroj za proizvodnjo najcenejše energije na principu vzgona vode.« Zapustil je delo v tovarni »Rade Končar« in začel izdelovati skice. Dele svojega stroja je naročal pri obrtnikih. Prvi investitor je bila stanodajalka, pri kateri sta se partnerja tudi prepričala, da ne bo sta imela težko pri iskanju lahkovernežev. Na oglas v časopisih »iščemo posojilo za 3 mesece z odličnimi obrestmi« sta takoj dobila šest ponudb in odbrala ugodne.

RAZKOŠNI POSLOVNI PROSTORI

Djurina in Brešek sta delničarjem pokazala naprave in risbe, obenem sta začela s falsifikati na veliko. Izdelala sta »službeni dopis« izmišljenega »odborna za izvršitev in polnomočno zakonsko garancijo pri Sekretariatu za industrijo Izvršnega sabora NR Hrvatske«. V tekstu je bilo med drugim napisano, da daje Sabor izumitelju na razpolago 2 milijona dinarjev s tem, da mu 50 milijonov izplača po demonstraciji epokalnega izuma. Zbrala sta toliko denarja, da sta lahko v centru Zagreba odprla svojo pisarno. Izmišljala sta si celo dogovor z »ameriško firmo« M. A. C., ki je »ponujala« celo dva

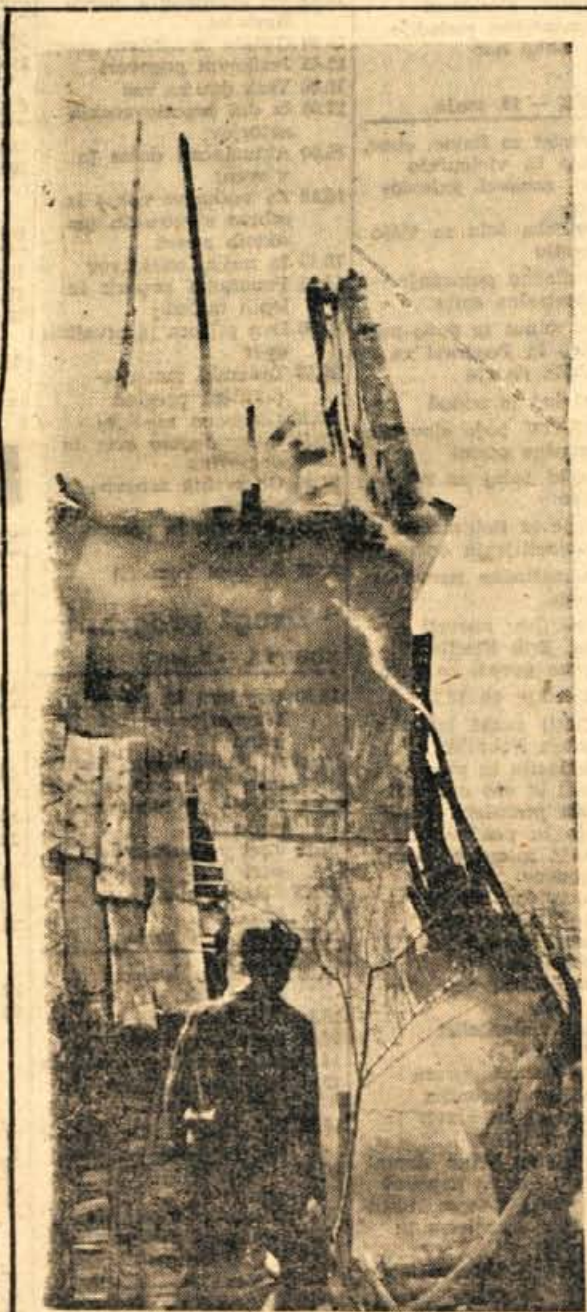
milijona dolarjev. Nove »žrtve« sta lovila s pogumnimi oglasi. Kmalu sta urad preselila v še lepše prostore, ki so bili upejani z ogledali, umetniškimi slikami in z malim barom. Poverjeniki, ki so zahajali v urad, boječ se za svoj denar, so dobili takele odgovore: »Kdor želi, lahko odstopi. Toda tistim, ki bodo ostali, obljubljam obresti na vlogo 1:50.

Lani marca je Djurina povabil delničarje na demonstracijo izuma, ki je pa ni bilo. Djurina so zapeli, vendar ni ničesar priznal. Učaljen je zahteval svinčnik in papir, da v preiskovalnem zaporu konča »epokalni izum«. Pri ogledu risb in naprave v uradu mu je uspelo celo pobegniti, vendar je čez nekaj dni sam prišel k preiskovalnemu sodniku, češ da se nima česa bati, ker ima čisto veest. Ker je Brešekov advokat zahteval, da mora Brešek najprej na psihiatrični pregled, je bilo sojenje odloženo za nedoločen čas.

DENAR V RUSKIH BANKAH

Mary Hemingway, žena ameriškega pisatelja, bo na popotovanju skozi Sovjetsko zvezo skušala zapraviti del denarja, ki se je nabral v ruskih bankah na račun avtorskega honorarja za prevedena Hemingwayjeva dela. Telega denarja namreč ni mogoče prenesti v inozemstvo.

Don Jaime de Mora y Aragón brat belgijske kraljice Fabiole, je osebnost, ki se o njem v rimskih krogih največ govori zaradi zanimivih škandalov in spora z belgijskim dvorom. Na sliki ga vidimo v srednjeveškem oblačilu, ko se pripravlja za eno izmed oddaj po italijanski televiziji.

Na prvi strani poročamo o požaru na Blejski Dobravi. Požar je izbruhnil nenavadno hitro in pojenjal že po pol ure, tako da gasilci niso utegnili več preprečiti nastale škode

Različni ljudje-različna praznovanja

(Nadaljevanje s 3. str.) bora, pa s toliko prtljago, res ni prijetno potovati.

Cetrli dan: Poljubi na kolodvoru in na svidenju! — Zvečer razočaranje v Mariboru. Njega ni! »O zakaj nisem ostala še doma?!«

AMATER IN PROFESIONALC V ZADREGI

Oče je kupil »fička«. Za praznike bo družina obiskala sorodnike na Dolenjskem. Za 1. maj so se že v zgodnjih jutranjih urah pripravili na odhod. Lepo mirno vreme je bilo in nad Jesenicami skoraj ni bilo »znamenitega železanskega« prahu.

Precej naložen »fičko« je drvel proti Javorniku in se kmalu ustavil. »Kaj je zdaj to? Smerni kazalci ne delajo!« Vsi so bili naenkrat na cesti in ogledovali »fička«. — »Hudimana, saj je nov! Nič bi mu ne smelo biti.« Da bi se družina ne osramotila, ne bi smeli zaradi novega »fička« nadlegovati ostalih vozil na cesti. — Očetova odločitev: »Nič, do doma se bomo že pripeljali naj bo kar hoče. Tukaj malo posejimo in po-

malicajmo, na Dolenjsko bomo šli pa jutri, zvečer tako ali tako pride prijatelj na obisk, ta se pa spozna na avtomobile.«

Prijatelj je zvečer sedel v »fička« in zamenjal eno varovalko in »fičko« je bil spet nov!

V eni izmed tržiških gostiln se je znašel samo »zlodej« — »pravi profesionalni fakir« — ki se je pripeljal od nekod iz bližine Kranja. Ves večer je osvajal goste — za liter vina je z zobmi zdrbil kozarec in ga pojedel. — Kozarce je plačeval sam. Po noči je že odbila in »fakirju« je zmanjkalo denarja tudi za kozarec. Slavna »karijera« se je tokrat klavarno končala — naslednje jutro jo je mahal peš domov, ker ni imel denarja niti za avtobus.

PRIJETNO DOMA

»Ljubo doma, kdor ga ima«, je star pregovor, ki je kljub »svim lasem« prav gotovo še vedno »v modi«. Dobro založena shramba, mir in prijateljstvo v družini sta bila tokrat zaradi bolj aprilskega kot

majskega vremena vsekakor najprijetnejše 4-dnevno praznovanje. In če so prišli zvečer na obisk še sosede ali bližnji znanci, je bilo kramljanje ali kartanje ob pogrnjeni mizi, dobri kapljici in zvokih iz radijskega sprejemnika res lahko prijetno in veselo. — Tudi talskih je bilo precej in zadovoljni so. — B. Fajon

KRALJEVA KRI V ZAPORU

Kralj Saud, vladar Saudske Arabije in oče 22 sinov, je dal zapreti svojega sina Favasa, ki je povzročil prometno nesrečo. V preiskovalnem zaporu bo sin pustil nje dočkal obravnavo sodišča, ki bo razsklinalo njegovo krivdo v prometalno nesrečo.

ZVEČILNA GUMA

Phillip K. Wrigley, največji ameriški tovarnar žvečilne gume, je napovedal novo žvečilno gumo, ki bi naj služila ljudem z umetnim zobovjem. Wrigley: »To je zelo lahko za naše evropske tržišče, kjer imajo ljudje že z 21 leti umetno zobovje.«

Radio

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6., 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

SOBOTA - 5. maja

- 8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji
- 8.35 Glasba ob delu
- 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo
- 9.25 Glasba iz babičinega predalnika
- 10.15 Od tod in ondod
- 11.00 Iz starih italijanskih oper
- 12.05 Deset minut s Kmečko godbo
- 12.15 Kmetijski nasveti - Marica Kramberger: Ureditve okolice hiš v naših naseljih
- 12.25 Melodije ob 12.25
- 13.30 Morda je to vaša melodija
- 14.00 Arije iz franc. oper
- 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
- 15.20 Napotki za turiste
- 15.25 Igra klarinetist Miha Gunzek
- 15.40 Mariborski komorni zbor
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Grema v kino
- 17.50 Les Paul in njegove kitare
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Uverture in scherzi
- 18.45 Okno v svet
- 19.05 Zdjaj pa kar po domače
- 20.00 Za prijeten konec tedna
- 20.20 Radijska komedija
- 22.15 Oddaja za naše izseljence
- 23.05 Želimo vam dobro zabavo

NEDELJA - 6. maja

- 6.00 Z vedro glasbo v nedeljsko jutro
- 6.30 Napotki za turiste
- 8.00 Mladinska radijska igra
- 8.40 V glasbeni sobi Marijana Kozine
- 8.55 Glasbena medigra
- 9.05 Z zabavno glasbo v novi teden
- 9.45 »Rdeči mak« - jugoslovanske pesmi
- 10.00 Se pomnite tovariši
- 10.30 Pisan glasbeni dopoldan
- 11.30 Nedeljska reportaža
- 11.50 Melodije za dober tek
- 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - I.
- 13.30 Za našo vas
- 14.00 Slovenske narodne v preredbi Karla Pahorja
- 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - II.
- 15.15 Petnajet minut z orkestrom Alfred Scholz
- 15.30 Rudolf Franci in Ladko Korošec pojeta samospeve
- 15.45 Dva Švicarja - pianistka in violini
- 16.00 Humoreska tega tedna
- 16.20 Melodije za nedeljsko popoldne
- 17.05 Zabavni intermezzo
- 17.15 Radijska igra
- 18.16 Orkestralna medigra

18.30 Sportna nedelja

- 19.05 Petindvajset minut lepih melodij
- 20.00 Izberite melodijo tedna
- 20.45 Zabavni orkester Hugo Winterhalter
- 21.10 Koncert solistov ljubljanske opere
- 22.15 Ansambli in solisti RTV Ljubljana
- 23.05 Zadnji ples na valu 327.1
- 23.45 Ko se ritem umiri

PONEDELJEK - 7. maja

- 8.05 Simfonična matineja
- 8.55 Za mlade radovedneže
- 9.25 Naš zabavni kaleidoskop
- 10.15 S slovenskimi opernimi pevci
- 11.00 Komorni zbor RTV Ljubljana poje slovenske narodne pesmi
- 11.15 Naš podlistek

- 11.35 Glasbene razglednice
- 12.05 Viški fantje igrajo
- 12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Mileva Kač: Skropljenje sadnega drevja po cvetenju
- 12.25 Melodije ob 12.25
- 13.30 Slike z rastave
- 14.00 Vrtimo vam ploščo za ploščo
- 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
- 15.20 Iz Lieztovega opusa
- 15.40 Literarni sprehod
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 55 minut ljubiteljem operne glasbe
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Portreti jugoslovanskih skladateljev zabavne glasbe
- 18.45 Radijska univerza
- 19.05 Naši mladi glasbeni umetniki
- 19.27 Druga koncertna etuda za klavir
- 20.00 Koncert mešanega zboru Slov. filharmonije
- 20.55 Kulturna tribuna
- 21.38 Mali ansambli v plesnem ritmu
- 22.15 S popevkami po svetu
- 22.50 Literarni nokturno
- 23.05 Od pianina do big banda
- 23.45 Melodije za lahko noč

TOREK - 8. maja

- 8.05 Vokalni kvintet »Kranjčani«
- 8.25 Naš zabavni kaleidoskop

SOBOTA - 9. maja

- 8.05 Iz »Grobjanov«
- 8.35 Dvajset vedrih minut
- 8.55 Pisani svet pravljic in zgodb
- 9.25 Plesna orkestra Horste Wende in Erwin Halletz
- 9.45 Iz folklornih zapiskov Tončke Maroltove
- 10.15 Orkestralne podobe z Mediterana
- 11.00 Orkester Norrie Paramor in ansambel Hazy Osterwald
- 11.15 Clovek in zdravje
- 11.25 Popevke in ritmi
- 12.05 10 minut z Veselimi hribovc
- 12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Tanja Hliš: Oskrba mladih sadovnjakov

- 8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo
- 9.25 Simfonija v e-molu
- 10.15 Izberite melodijo tedna
- 11.00 Baletna glasba iz opere Faust
- 11.15 Napredujte v angleščini
- 11.30 Tri pesmi za tri glasove
- 11.40 Violina in klarinet v skladbah Pavla Sivica
- 12.05 Zadovoljni Kranjci so v gosteh
- 12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Vinko Sadar: Prilagoditev poljedelstva zakasneli mladini
- 12.25 Melodije ob 12.25
- 13.30 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov
- 13.50 Melodije na tekočem traku
- 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo
- 14.35 Monologi iz Wagnerjeve opere »Tannhäuser«
- 15.20 Harfa in vibrafon
- 15.30 V terek nasvidenje
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Izbor iz Čajkovekega
- 17.47 Tema z variacijami za klavir v As-duru
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe
- 18.45 S knjižnega trga
- 19.05 Godala in zabavni vokalni ansambli
- 20.00 Simfonija št. 6 v C-duru
- 20.30 Radijska igra
- 21.43 Nastopa klavirski trio RTV Ljubljana

- 22.15 Uvod v glasbo 20. stol.
- 23.05 Moderna plesna glasba
- 23.45 Želimo vam prijeten počitek

SREDA - 9. maja

- 8.05 Iz »Grobjanov«
- 8.35 Dvajset vedrih minut
- 8.55 Pisani svet pravljic in zgodb
- 9.25 Plesna orkestra Horste Wende in Erwin Halletz
- 9.45 Iz folklornih zapiskov Tončke Maroltove
- 10.15 Orkestralne podobe z Mediterana
- 11.00 Orkester Norrie Paramor in ansambel Hazy Osterwald
- 11.15 Clovek in zdravje
- 11.25 Popevke in ritmi
- 12.05 10 minut z Veselimi hribovc
- 12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Tanja Hliš: Oskrba mladih sadovnjakov

- 12.25 Melodije ob 12.25
- 13.30 Dueti iz »Manon Lescaut«
- 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo
- 14.35 Morda je vmes vaša melodija?
- 15.20 Slepčeva za violino in klavir
- 15.30 Basist Ivan Petrov poje samospeve ruskih klasikov
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Soferjem na pot
- 17.50 Dve skladbi z orkestrom Raphaela
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Intermezzo z godali
- 18.45 Ljudski parlament
- 19.05 Zabavni orkestri naših radijskih postaj
- 20.00 Iz studiov naših radijskih postaj
- 21.00 Pojoči mozaik
- 22.15 Po svetu jazza
- 22.45 Glasbena medigra
- 22.50 Literarni nokturno
- 23.05 Mladim pesalcem
- 23.45 Romantične melodije za lahko noč

ČETRTEK - 10. maja

- 8.05 Kvartet za flavto, oboo, violo in violončelo
- 8.30 Naš zabavni kaleidoskop
- 8.55 Radijska šola za višjo stopnjo
- 9.25 Pomladno potovanje - orkestralna suita
- 9.40 Pet minut za novo pesmico in Pozdravi za mlade risarje
- 10.15 Od tod in ondod
- 11.00 KZRTV poje slovenske narodne pesmi
- 11.15 Ruski tečaj za začetnike
- 11.30 Arije iz Bellinzevih in Donizettijevih oper
- 12.05 Dalmatinske narodne pesmi
- 12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Erik Eisel: Priprava govedi za pašo
- 12.25 Melodije ob 12.25
- 13.30 Plesni zvoki izpod zelenega Pohorja
- 13.50 Fantazija in ples
- 14.05 Radi bi vas zabavali
- 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
- 15.20 Deset minut operetnih napevov
- 15.30 Turistična oddaja
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Koncert po željah poslušalcev
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Igra violončelist Olon Bajde
- 18.30 Dva domača pevca
- 18.45 Kulturna kronika
- 19.05 Koncert za klavir in orkester št. 2
- 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov
- 20.45 Kvintet George Shearing z orkestrom in zborom
- 21.00 Literarni večer
- 21.40 Lepe melodije
- 22.15 Naši tonski tehniki vam predvajajo
- 22.45 Veliki zabavni orkestri
- 23.05 Violina - violončelo - glas
- 23.30 Fantazija za klavir opus 17

DRUGI PROGRAM

SOBOTA - 5. maja

- 19.00 Uvertura in prizor iz Wagnerjevega Lohengrina
- 20.00 S skladateljem Richardom Straussom v gorah
- 20.55 Klavir in hammond orgle
- 21.15 Jazz na koncertnem odru
- 22.15 Sobotni ples

NEDELJA - 6. maja

- 12.00 Nedeljski koncert ob dvanaestih
- 13.10 Operne melodije
- 14.00 Radi bi vas zabavali
- 14.30 Dva radijska ansambla
- 15.15 Prijetno popoldne ob zabavni glasbi
- 19.00 Prijubljene popevke z jugoslovanskimi pevci
- 20.00 Nekaj Mozartove glasbe
- 20.40 Glasbena medigra
- 20.45 Lahka in plesna glasba
- 21.00 V nedelje ob devetih zvečer
- 22.15 Poje sopranistka Ondina Otta-Klasinc
- 22.35 Zaključni akordi

PONEDELJEK - 7. maja

- 19.00 Arije iz manj znanih oper

- 8.05 Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« poje pesmi
- 8.25 Eno v drugo, minuto za minuto
- 9.25 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe
- 10.15 Dve skladbi Georgea Friedricha Haendla
- 10.35 Sestanek z orkestrom Ray Martin in pevcem Deanom Martinom
- 11.00 Ples iz Galante
- 11.15 Naš podlistek
- 11.35 Do dvanaestih pa nekaj melodij za dober tek
- 12.05 Ljubljanski oktet poje slovenske nar. pesmi
- 12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Jože Rihar: Izbiralege za čebelnjak
- 12.25 Melodije ob 12.25
- 13.30 Poje baritonist Tito Gobbi
- 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo
- 14.35 Pri skladatelju Janku Ravniku
- 15.20 Godala in zabavni zbori
- 15.45 Jezikovni pogovori
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Iz del jugoslovanskih avtorjev
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Za vsakogar nekaj iz arhiva slovenskih narodnih pesmi
- 18.45 Iz naših kolektivov
- 19.05 Panorama popevk in lepih melodij
- 20.00 Dva prizora iz hrvaških oper
- 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled
- 20.30 Glasbena medigra
- 20.35 Spoznavajmo svet in domovino
- 21.35 Ob zvokih zabavne glasbe
- 22.15 O morju in pomorskihih
- 23.05 Sodobni koncerti

TOREK - 8. maja

- 19.00 Ljubljanski akvareli
- 20.00 Iz romantične zborovske literature
- 20.45 Orkestra Raphaela in Alfred Scholz
- 21.00 Kvintet za klavir, oboo
- 21.30 Mednarodna radijska in televizijska univerza
- 21.45 Jazz ob 21.45

SREDA - 9. maja

- 19.00 Angleščina za mladino
- 19.15 Nekaj ameriških popevk
- 20.00 Hindel in Valentini
- 20.30 Ruski tečaj za začetnike
- 20.45 Odmevi iz Bukarešte
- 21.45 Trio Horwedell

ČETRTEK - 10. maja

- 19.00 Zveneče kaskade
- 20.00 Prvi festival slovenskih popevk »Bled 1962«
- 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled
- 20.30 Glasbena medigra
- 20.35 Spoznavajmo svet in domovino
- 21.35 Ob zvokih zabavne glasbe
- 22.15 O morju in pomorskihih
- 23.05 Sodobni koncerti

PETEK - 11. maja

- 19.00 Zapišite narek
- 19.15 Po tipkah in strunah
- 20.00 Prvi festival slovenskih popevk »Bled 1962«
- 21.30 Nenavadne zgodbe iz znanosti in domišljije
- 21.45 Jaz ob 21.45

SOBOTA - 5. maja

- RTV Beograd
- 18.00 Zložin Silvestra Bovarda - TV priredba
- RTV Zagreb
- 19.00 TV pošta
- 19.15 Panorama - oddaja o umetnosti
- JRT
- 20.00 TV dnevnik RTV Beograd
- 20.20 Propagandna oddaja
- 20.35 Na tajnem kanalu Italija
- 21.05 Glasbena revija RTV Ljubljana
- 22.615 Poštna kočija - serijski film RTV Beograd
- 22.15 Vremenoplov
- 22.45 TV dnevnik II.

NEDELJA - 6. maja

- RTV Beograd
- 10.00 Oddaja za kmetovalce RTV Ljubljana
- 10.30 Veter - serijski film RTV Zagreb
- 10.30 Sportno popoldne

- 20.00 Koncertira Leonid Kogan
- 20.30 Napredujte v angleščini
- 20.45 Vrtljak vsega za vsakogar
- 21.39 Dvanaest mladinskih skladb za klavir štiri-ročno

TOREK - 8. maja

- 19.00 Ljubljanski akvareli
- 20.00 Iz romantične zborovske literature
- 20.45 Orkestra Raphaela in Alfred Scholz
- 21.00 Kvintet za klavir, oboo
- 21.30 Mednarodna radijska in televizijska univerza
- 21.45 Jazz ob 21.45

SREDA - 9. maja

- 19.00 Angleščina za mladino
- 19.15 Nekaj ameriških popevk
- 20.00 Hindel in Valentini
- 20.30 Ruski tečaj za začetnike
- 20.45 Odmevi iz Bukarešte
- 21.45 Trio Horwedell

ČETRTEK - 10. maja

- 19.00 Zveneče kaskade
- 20.00 Prvi festival slovenskih popevk »Bled 1962«
- 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled
- 20.30 Glasbena medigra
- 20.35 Spoznavajmo svet in domovino
- 21.35 Ob zvokih zabavne glasbe
- 22.15 O morju in pomorskihih
- 23.05 Sodobni koncerti

PETEK - 11. maja

- 19.00 Zapišite narek
- 19.15 Po tipkah in strunah
- 20.00 Prvi festival slovenskih popevk »Bled 1962«
- 21.30 Nenavadne zgodbe iz znanosti in domišljije
- 21.45 Jaz ob 21.45

SOBOTA - 5. maja

- RTV Beograd
- 18.00 Zložin Silvestra Bovarda - TV priredba
- RTV Zagreb
- 19.00 TV pošta
- 19.15 Panorama - oddaja o umetnosti
- JRT
- 20.00 TV dnevnik RTV Beograd
- 20.20 Propagandna oddaja
- 20.35 Na tajnem kanalu Italija
- 21.05 Glasbena revija RTV Ljubljana
- 22.615 Poštna kočija - serijski film RTV Beograd
- 22.15 Vremenoplov
- 22.45 TV dnevnik II.

NEDELJA - 6. maja

- RTV Beograd
- 10.00 Oddaja za kmetovalce RTV Ljubljana
- 10.30 Veter - serijski film RTV Zagreb
- 10.30 Sportno popoldne

- 18.30 Celovečerni igrani film RTV Beograd
- 20.00 Sedem dni
- 20.45 Weekend v Sisku RTV Beograd
- 22.00 Sektor D - TV drama

PONEDELJEK - 7. maja

- RTV Ljubljana
- 18.00 Butalska sol RTV Zagreb
- 18.30 Znanost in tehnika RTV Ljubljana
- 19.00 Izkušnje upravljalcev RTV Zagreb
- 19.00 Pregled

SREDA - 9. maja

- RTV Ljubljana
- 20.00 TV dnevnik RTV Beograd
- 20.20 Tedenski športni pregled RTV Ljubljana
- 20.35 Hlapec Jernej in njegova pravica JRT
- 21.35 TV dnevnik II.

TOREK - 8. maja

- Ni sporeda
- RTV Ljubljana
- 18.00 V deželi sanj - oddaja za otroke
- 18.30 Risan film
- 19.40 Ribolov II - dokumentarni film
- 19.05 Sodobna kirurgija RTV Beograd
- 18.00 En-den-dinus RTV Beograd
- 18.30 Džungla - serijski film RTV Zagreb
- 18.45 Otroški magazin
- 19.00 Jim iz džungle - serijski film RTV Ljubljana
- 19.30 TV ozornik JRT*
- 20.00 TV dnevnik RTV Zagreb
- 20.20 Propagandna oddaja
- 20.30 TV magazin RTV Beograd
- 21.30 Loto JRT
- 21.40 TV dnevnik II. Italija
- 22.05 Bonsoir Catherine - glasbena revija

SREDA - 9. maja

- RTV Ljubljana
- 18.00 V deželi sanj - oddaja za otroke
- 18.30 Risan film
- 19.40 Ribolov II - dokumentarni film
- 19.05 Sodobna kirurgija RTV Beograd
- 18.00 En-den-dinus RTV Beograd
- 18.30 Džungla - serijski film RTV Zagreb
- 18.45 Otroški magazin
- 19.00 Jim iz džungle - serijski film RTV Ljubljana
- 19.30 TV ozornik JRT*
- 20.00 TV dnevnik RTV Zagreb
- 20.20 Propagandna oddaja
- 20.30 TV magazin RTV Beograd
- 21.30 Loto JRT
- 21.40 TV dnevnik II. Italija
- 22.05 Bonsoir Catherine - glasbena revija

TOREK - 8. maja

- Ni sporeda
- RTV Ljubljana
- 18.00 V deželi sanj - oddaja za otroke
- 18.30 Risan film
- 19.40 Ribolov II - dokumentarni film
- 19.05 Sodobna kirurgija RTV Beograd
- 18.00 En-den-dinus RTV Beograd
- 18.30 Džungla - serijski film RTV Zagreb
- 18.45 Otroški magazin
- 19.00 Jim iz džungle - serijski film RTV Ljubljana
- 19.30 TV ozornik JRT*
- 20.00 TV dnevnik RTV Zagreb
- 20.20 Propagandna oddaja
- 20.30 TV magazin RTV Beograd
- 21.30 Loto JRT
- 21.40 TV dnevnik II. Italija
- 22.05 Bonsoir Catherine - glasbena revija

SREDA - 9. maja

- RTV Ljubljana
- 18.00 V deželi sanj - oddaja za otroke
- 18.30 Risan film
- 19.40 Ribolov II - dokumentarni film
- 19.05 Sodobna kirurgija RTV Beograd
- 18.00 En-den-dinus RTV Beograd
- 18.30 Džungla - serijski film RTV Zagreb
- 18.45 Otroški magazin
- 19.00 Jim iz džungle - serijski film RTV Ljubljana
- 19.30 TV ozornik JRT*
- 20.00 TV dnevnik RTV Zagreb
- 20.20 Propagandna oddaja
- 20.30 TV magazin RTV Beograd
- 21.30 Loto JRT
- 21.40 TV dnevnik II. Italija
- 22.05 Bonsoir Catherine - glasbena revija

ČETRTEK - 10. maja

- RTV Zagreb
- 18.00 TV v soli RTV Beograd
- 18.00 Dobrodošli
- 18.45 Kratki film
- 19.00 Čas ljudje in dogodki JRT
- 20.00 TV dnevnik RTV Ljubljana
- 20.20 Kratki film RTV Zagreb
- 20.30 Pijana noč 1944 - TV drama RTV Ljubljana
- 21.30 I. festival slovenske popevke - prenos z Bleda

NEDELJA - 6. maja

- RTV Beograd
- 10.00 Oddaja za kmetovalce RTV Ljubljana
- 10.30 Veter - serijski film RTV Zagreb
- 10.30 Sportno popoldne

- Zadnja poročila RTV Beograd
- 21.30 Spomini
- 21.45 Film
- 22.15 TV dnevnik II.

PETEK - 11. maja

- RTV Zagreb
- 18.00 Veter - serijski film RTV Beograd
- 18.30 Tajni dnevnik dr. Hudsona
- 19.00 Magazin vsakdanjih skrbi RTV Ljubljana
- 19.30 Doma in na tujem RTV Beograd
- 19.30 Slike in skulpture JRT
- 20.00 TV dnevnik RTV Ljubljana
- 20.20 S TV po svetu
- 20.35 Spoznavajmo svet in domovino
- 22.00 Kupe št. 9-10 - TV drama JRT
- 23.00 TV dnevnik II. RTV Zagreb
- JRT

SREDA - 9. maja

- RTV Ljubljana
- 20.00 TV dnevnik RTV Beograd
- 20.20 Tedenski športni pregled RTV Ljubljana
- 20.35 Hlapec Jernej in njegova pravica JRT
- 21.35 TV dnevnik II.

TOREK - 8. maja

- Ni sporeda
- RTV Ljubljana
- 18.00 V deželi sanj - oddaja za otroke
- 18.30 Risan film
- 19.40 Ribolov II - dokumentarni film
- 19.05 Sodobna kirurgija RTV Beograd
- 18.00 En-den-dinus RTV Beograd
- 18.30 Džungla - serijski film RTV Zagreb
- 18.45 Otroški magazin
- 19.00 Jim iz džungle - serijski film RTV

Dom · družina · moda

Iz francoskega slovarja lepega vedenja za mlada dekleta

Id. Raje ne uporabljajte pogosto te male besede pri vsakem odstavku v pismu ali pri pogovoru. Raje povejte, kar ste mislili.

Točnost. Čakanje ni niti prijetno niti dopustno, če gre za mlada dekleta. V gledališču morate sedeti na svojem sedežu vsaj pet minut preden se dvigne zavesa. Na kosilo ali večerjo se mora priti do minute točno. Tudi pri sestankih s prijatelji je točnost zaželena, strogo pa se morate držati ob dogovoru s tujcem.

«Oprostite!» Naj vas nikoli ne bo sram reči »oprostite«, ali »žal mi je«, saj to ni priznanje poraza, pač pa dokaz dobre vzgojenosti, vljudnosti in takta.

Račun. Navadite se plačati račun takoj ali še v istem tednu. Spravite račun takoj v denarnico ali v kuverto, kamor pač dajete te stvari, da ga boste takoj našli, če bo treba.

Rože. Koliko rož se daruje? Nikoli šest ali dvanajst; pač pa vedno neparno število: pet, sedem ali tri, celo eno. To velja za velike rože; seveda pa bo šopek vijolic prav tako lep in primeren. Nikoli ne darujte rože moškemu; pač pa svoji materi, prijateljici. Nesite tja, kamor ste bili povabljeni na kosilo in mislite, da boste edini povabljenec, s seboj nekaj cvetja. Razveselite s cvetjem bolnika, toda rože naj ne dišijo preveč, da ga ne bi vonj motil. Za poroko pošljite rože v beli ali roza barvi. Navada je, da se cvetje pošlje prej in ga ne nosite s seboj. Vizitko pritrđi cvetličar na šopek; ne pozabite pripisati par vljudnostnih besed na vizitko ali še bolje na drobno pisemce. — Cvetličar bo tudi poskrbel, da bo šopek prišel v prave roke. (Na žalost te navade, da bi cvetličarne razpošiljale cvetje na dom, pri nas skoraj ni!)

O škiljenju

Čim prej začnemo škilavega otroka zdraviti, tem več je upanja na uspeh. Le redko namreč ta bolezen z leti izgine, zato pač ni nobenega razloga, da bi zdravljenje odlagali na poznejša leta. Nekatere vrste škiljenja se dajo popraviti z naočniki, druge pa z vajami. Vsekakor pa je kirurški poseg v splošnem najboljši način zdravljenja in se je treba zanj odločiti do-

volj zgodaj, to je med prvim in četrtem letom starosti. Če odpravimo škiljenje, še preden začne otroka vrstniki pri igri zasmehovati in zapostavljati, mu lahko prihranimo veliko duševnega trpljenja.

MALI NASVETI

● Morda ste v modnih časopisih že opazili, da so se na oblekah spet pojavile broške, toda ne velike keramične, temveč prav ozke in dolge, ter zlate ali vsaj v barvi zlata. Z nje se zapenja jopica kostima, ki je brez gumbov, tako jo zapnete v višini prsi in nanjo zataknete zlato veržico; večkrat zdrsnite tudi na krilo ali na rokav.

● Nekaj časa smo nosile obleke stisnjene s širokim usnjenim pasom, nato pa je ta popolnoma izginil. Pri oblekah ga je zamenjal pas iz istega blaga oziroma pas iz mehkega usnja brez zaponke. Stari pas lahko nadenete pri dvodelni obleki, samo da je rahlo zapet in nekoliko na bokih, da se vidi izpod zgornjega dela dvodel-

ne obleke. Pri elegantnejši dvodelni obleki lahko zavezete tudi lep širok trak na pentljo.

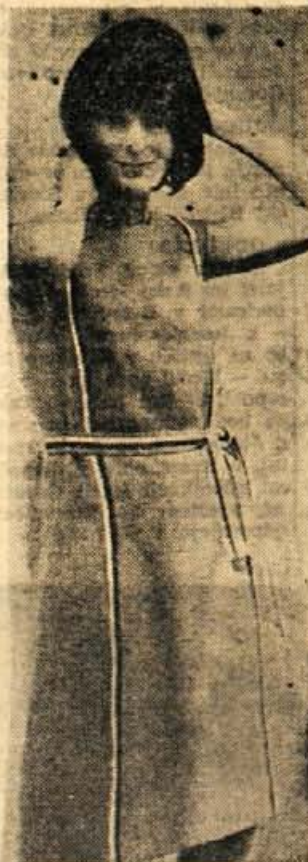
● Na noge kaj radi pozabljamo pri običajni negi tele-sa, čeprav tega ne zaslužijo. Nanje se spomnimo šele, ko naša hoja ni več prožna in ko nas bolečine opozorijo, da ni nekaj v redu. Ozki končasti čevlji so stisnili prste skupaj in poleg otiščancev nam je mogoče zrasla celo vzboklina pri palcu, ker se je le-ta preveč nagnil k ostalim prstom. Moda se sicer nagiba k zaokroženim oblikam čevljev, posledice prejšnje mode pa najbrž ne bo mogla odstraniti. Naj vam preide v navado, da boste zjutraj stopili nekajkrat po sobi po prstih in še posebno zvečer po vroči kopeli. — Členke na prstih nariše z oljem in z obema rokama močno premikajte prste na nogah. Nato prste stisnite in razširite najmanj desetkrat. S tal poskušajte pobrati robec ali kamen z vsemi prsti hkrati, ne da bi pri tem izgubili ravnotežje.

● Masiranje kože na glavi je potrebno, če hočete, da bodo lasje lepi in bleščeči. — Masaža krepi lasne korenine, poživljuje živce in sprosti kožo. Potrebno je samo deset minut zjutraj ali zvečer. Lase razdelite na pramene in kani-rite na glavo par kapljice lasne vode. Nato postavite palec ob obeh rokah na senca ter z ostalimi prsti masirajte kožo v majhnih krogih. Lase nato še krtačite v vseh smereh.

Televizija in vid

Po nekem poročilu, ki ga je objavil British Medical Journal, je mogoče povzeti, da dolgotrajno gledanje televizije ne škoduje vidu otrok. Proučevanje, v katerem so zajeli več kot 1000 angleških otrok, je pokazalo, da se število kratkovidnosti ne povečuje sorazmerno s številom ur, ki jih posamezni otroci prebijajo pri gledanju televizije.

Vendar pa je priporočljivo, da med gledanjem televizije ne ugasimo sobne luči.

Enostavna obleka, brez ovratnika in rokavov, lahko razširjena proti robu, princes kroja. Krasila jo dve podolžni črti dvobarvnih trakov, ki se ponovita tudi na pasu.

Dvodelne obleke za vitka mlada dekleta. Leva je krojena v V obliki in obrobljena z belo treso. Bluza je prevezana z valjastim pasom. Desna bluza ima odstopajoč ovratnik enkrat zavezan in se končuje s resami. Krila so položena v gube

Ali ste radodarni?

Oglejte si spodnja vprašanja in poskušajte ugotoviti, kako je z vašo darežljivostjo. Ali si upate priznati, da ste včasih stiskaški? Za vsak DA si pripisite 3 točke, za VCASIH po eno točko in za vsak NE nič točk.

1. Ali darujete kadarkoli morete?
2. Kadar imate nekaj denarja več v žepu, ali tako pogostite prijatelje, da nimate občutka, da so ostali vaši dolžniki in ali od njih to pričakujete?
3. Dobili ste tisočak, da bi nekomu kupili darilo. Ali bi dodali nekaj denarja iz svojih prihrankov, da bi kupili stvar, ki si jo oni že dolgo želijo?
4. Ali ste ravnali tako, da ste se odpovalili svojim majhnim zadovoljstvom, da bi denar poklonili v dobrodelne namene (za štepe, za ponesrečence, za ljudi s potresnega področja)?
5. Ali nudite priložnost tovarišu pri igri, da vas premaga, čeprav je slabši od vas, samo da bi mu napravili veselje?
6. Na tomboli ali srečolovu ste zadeli predmet, ki si ga je že dolgo želel vaš prijatelj. Ali ste mu ga pripravljeno odstopili?
7. Ali znate oprostiti žalitev?
8. Ali priznavate, da je nekdo v nečem boljši od vas, ne da bi pri tem občutili zavist?
9. Ali ste radodarni iz lastnega nagiba (spontano)?
10. Če bi zadeli večji znesek na loteriji ali športni napovedi večjo vsoto, ali bi bili pripravljeno del pokloniti vašim revnejšim sorodnikom?

30 TOČK: Popolnoma vam je neznana beseda stiskaštvo.

21 do 29 TOČK: Preveč se zavedate, da ste darežljivi in velikodušni, da bi lahko dosegli idealno radodarnost, ki jo imajo samo skromni ljudje.

18 do 23 TOČK: Preveč poudarjate svojo radodarnost, ker vam prinaša ugled in zadovoljstvo. Radodarni ste, toda škoda, da to lastnost uporabljate za afirmiranje svoje osebnosti.

12 do 17 TOČK: Vaš razum je radodarnostnejši od vašega srca; pustite raje srce do besede. Ne dajejo največ tisti, ki imajo, ampak tisti, ki darujejo iskreno. Večja radost je v darovanju kot v sprejemanju.

6 do 11 TOČK: Neodločni ste pri darovanju zaradi strahu, da ne bi vam primanjkovalo. Mislite, da imate kaj malo, kar bi darovali. Napravite poizkus s skromnejšim darilom, če boste tudi pri tem občutili strah pred svojim pomanjkanjem.

0 do 5 točk: Sami ste bili deležni premalo pozornosti, da bi se spomnili tudi drugim pripraviti neko majhno radost.

Kdo je kriv

Malce hudobna razmisljanja o našem filmu in o nas samih

Dragocajav Sekularac, po domače Seki, nogometiš in pol, je zašel na platno in na našo filmsko stran pravzaprav čisto brez svoje krivde. Zaigral je pač pred kamero samega sebe in film so imenovali po njem — »Seki snema, pazi se«. Vse bi bilo v redu, nihče se ne bi obregnil, če to ne bi bil slab film, namreč zelo slab. Tako slab, da je njegovega režiserja Marjana Vajdo, ki je že prej posnel nekaj komercialnih »umetnin«, Društvo

Film

tovariši tudi lepo povedali. Povedali, da so ga izključili v opomin in poduk vsem drugim takim »umetnikom«, predvsem pa tistim filmskim podjetjem, ki dajejo denar

za take filme. Torej so krivi producenti? Samo recite jim kaj takega, pa bodo takoj povedali, da so pri vsem skupaj pravzaprav čista nedolžni. Da rabijo denar in — končno je krivo občinstvo, saj si takih filmov želi, da naravnost hrepeni po njih! Na srečo je filmsko občinstvo nekaj tako nedoločnega, da se obtožbi ne more upreti. Sicer pa je filmski potrošnik že tako navajen, da plača in tudi »gor plača«.

No, šalo na stran in priznamo, da takole odzivanje krivde, ki malce spominja na tisto otroško: gospod kapucinar..., ne pelje nikamor in je tudi brez pomena. Krivi smo pravzaprav vsi, ki se med seboj obtožujemo — in še kdo povrh. Začetek vsega zla pa je pravzaprav sama filmska umetnost. Zakaj to vam je dvoletna gospodična — po eni strani bi bila rada umetnost, po drugi strani pa bi rada čim več zaslužila. Toda, če smo pravični, ji je treba priznati, da se je zadnje čase malo poboljšala. Vsaj tista njena hčerka, ki se je naselila pri nas, ni več tako dvoletna in se ne gre več umetnosti. Pravijo, da so jo malce pritisnili, takole... finančno. Da mora malo bolj paziti, kje bo dobila denar.

Ampak — dekle stvari n. prav razumelo. Povejmo kar naravnost: tisti, ki se za njo skrivajo in ki jih redi, niso stvari prav razumeli. Če se jim reče: »Gospoda, treba bo malo bolj paziti na denar, na to, da bodo ljudje hodili vaše filme gledat in vam plačali zanje,« to še ne pomeni, da naj se grede bra-

njevcev. Ne? Končno tisti, ki hodimo v kino, tudi nismo tako neumni in skromni, da bi hoteli živeti samo od prhnjenih kričeče pobarvanih bolj ali manj »sodobnih« lectovih src, ki jih prodajajo na svojih stojnicah!

No, vidite, pa smo le tudi mi krivi! Ker se nam ne zdi vredno — niti, da bi bili užaljeni, niti, da bi jim to pokazali, niti, da bi se naučili ceniti dobre filme. Zakaj le tako bi prisilili branjevece, da nam ponudijo tudi kaj boljšega. Sicer pa — kino je tako za zabavo, kdo se bo pa učil še zabavati!

Saj ne rečem, da ni precej tudi takih, ki znajo in to res znajo. Ampak, kaj ko jih je premalo in še tem ne dajo živeti. Vrhu vsega jih je pa še preveč — 18 producentovskih hiš: kaj ni to malo preveč? Ali imamo res toliko filmskih umetnikov? Da se razumemo, mi smo veseli, pa še kako, če jih je res toliko.

- duš

Francosko igravko Emmanuelle Riva smo videli že v dveh odličnih filmih »Capo« in »Hirošima, ljubezen moja«. Kot smo že poročali sedaj zopet snema in sicer s Samijem Freyem in režiserjem Franjujem.

Novo na tujem

Nadja Tiller, ki smo jo pred kratkim videli v »Aferi Nine B«, bo zaigrala vamp-ženo, demonično merilko Lulu v istoimenskem filmu, ki bo že tretji prenes na platno te Wedekindove tragedije. Film bo režiral Rolf Thiele, v ostalih vlogah pa bodo igrali še Hildegarde Knef, O. E. Hasse in Rudolf Forster.

Shelly Winters bo v svojem novem filmu »Chin-chin« Američanka, ki se zaljubi v Italijana, tega pa bo igral Vittorio Gassman. Najbolj zanimivo pri tej stvari je, da je bila Shelley nekaj let v resnici zaljubljena v Vittoria.

Nekateri napovedujejo, da bo Margaret Lee naslednica M. M. Prav tako kot ona je začela kot fotografski model in tako prišla k filmu. Po prvi vlogi v filmu »Preizkušano se v ljubezni«, so ji Italijani zdaj že ponudili vlogo v drugem filmu. Začetek je kar običajen, vendar pa je dekle res malce podobno M. M.

Ob vsej reklamni menda tudi pri nas že skoraj ni nikogar, ki ne bi slišal za Elke Sommer. Vendar pa verjetno ne vedo vsi, da ta, zdaj že kar popularna igralka v francoskih in nemških filmih, tudi peče — seveda samo popevke. Se več — izkazalo se je, da tudi komponira. Svoji prvi popevki je dala naslov »Sama«. Doslej še niso ugotovili, kako ji je prišlo na misel, da je dala svoji pesmi tak naslov, saj je povsod zelo iskana.

Vsem otrokom in vsem, ki so to nekoč bili, obeta mojster Walt Disney spet prijetno presenečenje. Na filmski trak namreč namerava prenesti klasično delo mladinske literature, Kiplingovo »Knjigo o džungli«.

Priznamo, da smo s tremi srci. Med takolimenovane komercialne zabavne filme, ki so v zadnjem času nastali pri nas, sodi tudi »UFUS«-ov »Medaljon s tremi srci«, v katerem sta zaigrala tudi Severin Bjelčić in Stanislava Pešić. Nad filmom se ni navdušila niti kritika, niti publika pa vendar podjetje še ni prepričano, da ne rabimo takih filmov, o čemer pričča njegova naslednja produkcija — »Zviž ob 8. uri«.

Jack Clayton, ki se malo izkazal uspel kot režiser filma »Pot v visoko družbo«, je čakal skoraj tri leta, preden se je spet lotil dela kot režiser. Sicer so mu medtem ponujali režijo vrste filmov, med katerimi so bili tudi »Sinovi in ljubimci«, »V soboto zvečer — v nedeljo jutraj« in »Svet Suzie Wong«, vendar je ni hotel prevzeti. Kot vzrok navaja, da so bili ti filmi po svoji tematiki preveč podobni njegovemu prvemu filmu in nadaljuje: »nisem pa hotel na tej stopnji ponavljati tega, kar sem že nekoč storil — želel sem napraviti nekaj popolnoma različnega.«

Zato je čakal na delo, ki ga bo resnično privlačilo in vmes opravljal druge poste. Sicer pa je bil tega že vajen. V filmske ateljeje je namreč stopil že leta 1935 in delal kot asistent režije, nato pri montaži, med vojno pa tudi zrežiral za angleško letalstvo »Neapeljsko bojišče«. Po vojni je bil predvsem asistent režije in direktor številnih filmov. Vendar je ves ta čas želel samostojno režirati, pa mu ni uspelo. V protest je v lastni produkciji zrežiral kratki film »Naročeni plašč« in z njim odnesel nagrade na festivalih v Edinburghu in Benetkah. Ta uspeh je v veliki meri pripomogel k temu, da je dobil režijo »Pot v visoko družbo«.

Vendar pa, kot smo videli, Clayton ni zadovoljen z vsako snovjo in raje počaka, kot da bi storil kaj proti svojemu umetniškemu prepričanju in hotenju. Šele pod konec lanskega leta je, po triletnem čakanju, začel spet režirati. Film, ki ga je tokrat pritegnil, so »Brezmadžni« po povesti skrivnosti Henryja Jamesa »Obrat vijaka«. Ta mu je že od nekdaj ugajala, poleg tega pa je pomenila zanj izziv. Zakaj po njegovih besedah je to zgodba, ki jo je izredno težko povedati v filmskem jeziku. Clayton je ta film posnel za ameriško družbo »20th Century-Fox«, glavne vloge pa so oblikovali Deborah Kerr, Michael Redgrave, Megs Jenkins in pa deklica Pamela Franklin in fantič Martin Stephens, kateremu Clayton na sliki pravkar razlaga, kako naj zaigra.

Hotel sem vpiti in jokati, obenem pa poljubljati Tino. Ni še bil čas za počitek, vendar sem zapeljal na rob ceste in počasi ter pazljivo zavil v pustinja. Odpeljal sem avtomobil in prikolico približno sto petdeset jardov stran od ceste, zavrl in prisluhnil. Iz prikolice ni bilo slišati glasu, očitno so zaspali. Ugasnil sem motor, se obrnil k Tini, jo poljubil, objemal in mrmral besede, kakršnih še nikoli ni slišala iz svojih ust.

Na avtomobilska vrata poleg mene je nekdo potrkal. Prestrašeno sem se obrnil. Bil je Guy — zaspan z lahnim nasmeškom na licih.

»V sedmi deželi sta,« je tiho dejal in odšel.

»Jim boš zdaj povedal?« je zašepetala Tina.

»Tako je,« sem dejal in odprl vrata.

Tina je stopila ven in odšla okrog avtomobila. Guy in Jerry sta se vsak zase sprehajala po kadulji, Brick je stal ob vratih prikolice. Bil je kakor zajetna senca na srebrnkastem aluminijastem ozadju prikolice, ki se je svetila v mesečini. Ko sem stopal proti njemu, sem videl, kako je iskal cigareto v srajčnem žepu. »Imaš minuto časa, Brick?« sem dejal in stopil predenj.

»Da,« je dejal, obrnil sem se od prikolice in odšla sva v pustinja.

Ne vem, kaj me je napeljalo, da sem kot prvega nagovoril prav Bricka. Voditelja nismo izbrali. Vodje ni bilo in če bi ga imeli, bi bil to povsem razumljivo Jerry, ki je imel največ zaslug pri vsem načrtu. Toda kljub vsemu sem hotel sprva govoriti z Brickom, ga vprašati za mnenje in morda celo pridobiti za svoj predlog.

Stopala sva skozi resje. Približno sto jardov od prikolice sva našla zapuščeno ogrado in sedla nanjo.

»Brick, nerad bi ti povedal...«

»... da ti in Tina početa več z nami.« Potegnil je cigareto in ko je zažarela, sem videl, da se je smehljaj. »Je tako?«

»Da, tako je. Zal mi je, toda... Prav, povedal ti bom razloge, če te zanimajo.«

»Ne,« je dejal s poudarkom. »Ne zanimajo me. Morda bi me celo prepričal.«

»Morda bi te zanimalo.«

»Ne, vajini razlogi me prav nič ne zanimajo.« Brick je spet potegnil cigareto. Smehljaj se je in me prijazno gledal. »Zaradi tega, ker nimajo nobenega pomena. Zdaj ne več. To pa zaradi tega, ker vaju ne morem pustiti, da bi odšla, Al. Zame je stvar prepomembna. Pred nami je resna možnost, da dobimo dosti denarja in te ne smemo izpustiti. Želim obogateti, Al, in zato potujem po denar.«

Bil sem v zadregi. »Brick, prekleto mi je žal, toda to je stvar, o kateri mora vsakdo med nami sam odločiti. Tako smo se tudi sporazumeli. Če ti moje pripovedovanje ni všeč, lahko odideš...«

»Ah ne!« Govoril je s prijaznim glasom. »Ne gre za to. Problem je ta, da trije ne zadoščajo za uredničenje našega načrta. Potrebujem te.«

»Zal mi je, Brick.«

»Poglej, Al,« za trenutek mi je položil roko na koleno. »Sovražim surovo govorjenje, posebej še z nekom, ki mi je ljub. Toda sam sem surov,« je dejal sladkobno, »mislim, da to dobro veš, vendar se mi zdi, da se ne zavedaš, kako okreten sem v resnici.« Naglo je nadaljeval: »Mislim, da o tem ni potrebno govoriti. Želim, da bi spremenil svoje mnenje, Al, in to povsem po lastni volji, ne da bi mi bilo treba govoriti še kaj več. Al, srečen boš! Pomisli na medene...«

»Kaj pomeni to surovo govorjenje, Brick? Razloži mi, nikar ne skrivaj. Naprej! Nadaljuj, zastraši me!«

Za trenutek je molče sedel v pustinji. Zatem je potegnil iz žepa zavojček cigaret. »Boš cigareto, Al?«

»Hvala.« Vzel sem cigareto in jo prižgal. Ves čas sem ga pozorno opazoval, kar je videl, ko sem prižgal cigareto.

»Al, razumeti moraš in mi verjeti: fant sem, ki si želi denarja. In če hočeš vedeti prav vse o meni, vidi, da bom storil prav vse, da bi ga dobil. Zdaj imamo priložnost, da ga dobimo in preimenitva je, da bi jo izpustili iz rok. To moramo izpeljati. Vsi skupaj. Nikar ne zahtevaj, da povem še kaj več.«

Odkimal sem. »Ne, nadaljuj! Zanima me.«

Brick je znova potegnil cigareto. Dim se je počasi vil v zrak, v mesečini ga je bilo še dolgo časa videti. Ogorek vžigalice je vrgel v pustinski pesek, kjer sva še nekaj časa gledala majhno iskrico. »V redu, Al. Poslušaj! Ostal boš z nami ali pa bom šel tja in pretepel Tino. Obdeloval jo bom dalj časa, morda kar pol ure. Ko bom nehal, bo živa, ne v nezavesti. Odpeljati jo bo sicer treba v bolnišnico, pa se bo že popravila — telesno namreč. Toda to bo vplivalo na njen duh, kajti kaj takega še ni doživela. Poznam ljudi in vem, kako bi to delovalo na Tino. Bilo bi hudo. Vpila bi in ko ne bi mogla več kričati, bi...«

»Ubil te bom,« sem siknil. Zatem sem skočil pokoncu, razsrjen do skrajnosti, in pričel vpiti: »Ti, pasji sin, ubil te bom...«

Osorno me je zgrabil za roko in potegnil nazaj. »Utihi!«

Spet sem globoko vdihnil, da bi zavpil, ko me je močno stresel, tako da sploh nisem mogel spregovoriti. »Utihi, Al, sicer ti bo presneto žal, verjemi mi! Poslušaj!« Tako mi je dejal, še preden sem mu lahko odgovoril. Zatem je utihnil, me za trenutek opazoval in potem dejal: »Vem, da lahko ostaneš, če le hočeš. Poskušal boš, če si me le dobro razumel. Pozneje me ne boš več našel, Al. Pobegnili bom, ker se te bom bal. Hotel me boš ubiti, ker ti bo šlo za življenje, vendar bom šel po svojih poteh. Mislim, da me ne boš našel. To je stvar, ki jo bom tvozel.«

Jeza se je malce ohladila, spet sem obvladal svoja čustva. »Ubil te bom,« še preden ti bo uspelo vlomiti v Haroldov klub. Preden boš lahko na kogarkoli položil roko...«

»Ne,« Brick je segel v srajčni žep po drugo cigareto. »To je smešno, Al, toda ne bo ti uspelo. Zeliš sicer tako, vendar bo drugače. To je nena- vadno, kajti mislim, da bi mali Guy res napravil kaj takega, ali pa ti, če bi bil v njegovi koži. Toda ti nikdar! Pozneje — po ropu — že in pri bogu, upam, da se takrat ne bom več srečal s teboj.« Skomignil je z rameni. »Toda ti nisi dečko, ki lahko kogarkoli spravi ob glavo, preden bi ti res storil kaj zlega. Premisli o tem kakšno minuto.«

Sede sem strmel v noč, opazoval cigaretni dim in nisem vedel, kaj naj storim. Nisem vedel, ali naj mu pritrdim ali zavrnem njegove predloge in možnost, da ima morda res prav, me je dražila. »Poslušaj, Brick, tole je bedasto. Ni važno, če imaš prav ali ne, vendar ne vem, čemu braniš, da bi izstopil iz igre? Dotakni se Tine in ubil te bom — zares.«

Prikimal je. »Vem. Če boš mogel. Toda pozneje, ne pred Renojem.«

»Prav. Morda. Vendar se preveč ne zanašaj!«

Brick se je rahlo nasmehnil in vlekel iz cigarete.

»V redu,« sem nestrpno dejal. »In kakšna bo razlika? Načrt bo uresničen in...«

»Prav v tem je smisel vsega.« Potrpečljivo me je po kolenu, da bi potrdil svojo misel. »Če bo tako, bom ušel z vsem skupaj. Mar ne razumeš? Saj me sam siliš k temu, da bi pozneje ušel.«

»In če povem Guyju in Jerryju...«

»Postavili se bodo na tvojo stran in načrt bo padel v vodo,« je nezadovoljno dejal. »Al, mar ne vidiš? Karkoli boš že pričel, v vsakem primeru boš uničil načrt. In to, kar sem ti povedal, drži.«

»Tine odslej še za sekundo ne bom pustil same. Zapustila bova prikolico in tako ne boš imel priložnosti...«

»Nemogoče. Če ne danes, pa jutri. Če ne ta teden ali mesec, naslednji ali tisti za njim. In če ne tukaj, nekje drugje. Vedno ne boš mogel biti s Tino, bo že trenutek, ko ne bosta skupaj. In jaz vaju bom zasledoval, čeprav bosta poskušala zabrisati svojo sled. Tole je moj trden sklep, Al, in če nekaj sklenem, to tudi storim.«

Sedel je in me za trenutek opazoval, potem pa vstal in odšel nazaj proti prikolici.

Zatem smo se odpeljali. Prikolica se je rahlo zibala, streha je komaj vidno trepetala. Guy je imel zadnjo izmeno za volanom. Tina je spala med menoj in steno, Jerry pa na nasprotni strani. Brick je pravkar zaspal. Ležal je na hrbtu tik za menoj. Prekrižal sem roke pod glavo in bdel do jutra.

Sprva sem premišljeval, kako bi ušla. Lahko bi odprla vrata, ko bi se ustavili pri cesinem znamenju v kakšnem mestu, prijel bi Tino za roko, stopila bi na cesto in jim povedala, da ne greva dalje z njimi. Brick bi naju sicer lahko zasledoval, toda vprašanje je, če bi to res storil? Prepričan sem, da ne bi. Načrt bi tedaj res padel v vodo in stvar bi bila končana, ne oziraje se na vse, kar mi je pripovedoval. Ljudje pač počno kup bedarij. Kaj bi storil Brick, nisem vedel...«

Zatem sem razmišljal, kako bi ga ubil. V pustinji bi počila zračnica. Ko bi v zračnico nastavljal žebelj, bi morali pri popravilu postaviti dvigalo za kolesa na pesek. Brick bi izmenjal kolo in ko bi ga snel, bi ga ubil, morda z železom za izbijanje kolesa. Ostali bi ta čas sedeli v prikolicah. Potem bi ga zavlekel pod kolo, izmaknil dvigalce in avtomobil bi z vso težo zdrobil Brickovo glavo. Tako bi bilo vse skupaj videti kakor nesreča. Kaj takega se lahko zgodi, če človek ni previden in takšna nesreča bi se utegnila zgoditi prav tukaj v pustinji. Predstavljal sem si v mislih Bricka, kako kleči v senci prikolice poleg osi, pa sebe z vročim železom v rokah tik za Brickovo sklonjeno glavo, potem — kako dvignem palico — toda slika se je pretrgala kakor film, postala neresnična, nemogoča, neuresničljiva.

Imel je prav! So ljudje, ki imajo čut, da zmorejo še takšen zločin na vsakem kraju in ob vsakršni priložnosti — brez predsodkov ali vesti. So pa tudi ljudje, ki preveč premišlujejo. Brick me je poznal. Bil sem človek, ki dela načrte, ima zamisli in jih v glavi kuha tako dolgo, dokler ne postanejo neuresničljive in nemogoče. Spominjal sem se verza iz Hamleta, učili smo se ga pri urah iz angleške književnosti. »So ljudje, ki jim čud na eno stran prevaga,« je dejal Shakespeare. Bilo je resnično: človek lahko premišluje o vsem mogočem, dokler stvari ne postanejo meglene in neresnične, nemogoče. Nasilje je bilo zame nekaj nemogočega, vsaj dotlej, dokler mi nekdo ne bi storil kaj hudega, zares neprijetnega. Proti temu, kar mi je rekel Brick, pa sem bil zares brez moči. Saj nama fizično ničesar ni storil.

Tina me tistega dne ni več spraševala. Sam sem ji povedal še prvo noč, ko sem se vrnil k prikolicah, da nisem mogel Bricku reči o najinem odhodu. Bila bi preveč zmedena in prestrašena, ko bi čula resnico. Dejaj sem ji, da je še dovolj časa za to in da bom kmalu govoril z njim. Soglašala je. Brick se je že vrnil v prikolico. Guy in Jerry pa sta se prav tako bližala in nekaj minut kasneje smo se že peljali.

Naslednjega jutra smo odprli konserviran kompot in običajni zajtrk je minil ob prepečenju in vodi. Ze nekaj dni pri zajtrku sploh nisem govoril. Vsi smo navadno sedeli in strmeli v steno in strop, jedli ter čakali prihodnjega dne. Dnevi so minevali, drug je bil podoben drugemu. Običajno smo spali ali vsaj poskušali zaspali. Popoldne nam je Tina glasno brala kriminalni roman, v katerem ljudem očitno ni delalo težav, če so morali kogarkoli ubiti.

Divji mož na Tolstem vrhu

Na dolino Završnice je za pastirjevanje dali letošnjo gora Tolsti vrh. V njenih hostah se je včasih skrival divji mož, takšen kosmatinec, da je bil poraščen od temena do stopal. Kdor koli je šel na Tolsti vrh in se je srečal z njim, se ni nikoli več povrnil v dolino;

**mlada
rast**

divji mož je imel kaunito srce in je vsakega, ki se pred njim ni pravočasno skrivil, neusmiljeno zadavil, njegovo truplo pa tresčil v mlamol.

A četudi je bil ta kosmatinec, pred katerim so trepetali vsi oglarji, pastirji in drvarji, tako močan, da bi se lahko preživljal sam, je kradel zdaj tu zdaj tam in pritalci, ko so se ga najmanj nadejali zdaj na Ovčevnike zdaj na Rovti, koder je vdiral v pastirske kočice in v ovčnjake ter ovčarjem kradel najlepše ovce. Kadar je blejanje preplašenih ovac pastirje prebudilo sred noči, so bili brez moči; nihče se ni predrznil, da bi ga podil, saj je vsakdo vedel, da bi ga divji hostnik ubil, nazadnje pa še najlepšo ovco pokončal in jo ukradel. Za dne pa, ko so se ovčje jate s svojimi pastirji premestile v skrivne globeli in na frate, pa je čisto prištrmal v prazne pastirske kočice, kjer se je do silega najedel sira in izpraznil latve.

Slo je že tako zares, da se zaradi divjega moža noben kmet iz doline ni upal iti v les, kjer bi si nasekal drv za ogrev. Rajši je vso zimo zmrzoval, kakor da bi se bal, kdaj ga bo srečal divji mož, ga zadavil in tresčil v globok prepad.

Takrat pa se je pri bogatem kmetu v Breznici udnjal za ovčarja mlad pastir, ki je imel čudežno piščal, da je ovce zlahka vardeval. Kadar je zapiskal na svirel, so ovce pridrobenceljale k njemu. Najlepše pašnike imam na Tolstem vrhu. A četudi je tankaj najbolj sočna pašna, ti svetujem, da moje črede vsikdar in nikoli ne paseš tam.

«Zakaj pa ne?»

«Zato, ker se po Tolstem vrhu klata divji mož, ki je volk na ovce. Vsak dan bi ti eno zadavil in do jeseni vse poravnal.»

«No, če je divji mož zares takšen požeruh in pojeduh, pa vedite, da jaz tudi nisem od muh. Ovce bom pasel v Tolstem vrhu, če mi obljubiš. Gospodarju je bil pastir všeč, vendar mu je dejal: te, da mi boš še to jesen

na piščal. In glej! Vse ovce so pritekale k ovčarju.

«Ce boš v jeseni zares prignal domov vse ovce, ti bom dal vso prirejo in še novce,» je obljubil gospodar.

Drugo jutro je pastir odšel z ovcami na Tolsti vrh, kjer je v pozdrav vigradi piščal na piščal, da se je vsa ovčja čreda jagnila okrog njega. Ni še minil dan, ko je na frate, kjer je pasel, pritalci divji mož. Ko so ga ovce zagledale, so preplašeno zablejale in se razkropile. Divji mož pa v dir za njimi, da bi vsaj eno ukradel — takrat pa je pastir zapiskaljo padla noč, se je pojavil

pred ovčnjakom, kjer ga je že čakal prebrisani pastir. In ker so bile ovce na varnem, je pastir zavriskal, nato pa na vso moč zapiskal na piščal, vstal in odšel v črno noč.

«Oj pastir, zapiskaj mi še eno pesem! Piškaš pa že tako lepo, da še nikoli nisem slišal tako.»

«Zdaj pa zares ne utegnem,» se je sprenevedal pastir. «A če boš prišel pred mojo kočico, ko bo noč, ti bom piščal na vso moč.»

Tako je divji mož praznih rok odšel. Ko pa je na zemljo padla noč, se je pojavil

je tako mokra,» je odvrnil sluga.

«Ugasni luč!» je dejal pisatelj.

«Zavijte si glavo s čimerkoli, pa vam bo temno in sladko zaspate,» je rekel sluga.

«Zapri vrata,» je dejal pisatelj.

«Ej, brat moj!» se je odrežal sluga. «Bodite vendar ob-

zirn. Dvoje del sem opravil, odgovoril sem vam, sedaj pa naredite eno sami.»

Indijeka narodna

O pisatelju in njegovem slugi

«Ej!» je poklical pisatelj sulgo, «Poglej na cesto, ali dežuje ali ne.»

«Se dežuje!» je odvrnil sluga, ne da bi vstal iz postelje.

«Od kod to veš?» se je začudil pisatelj. «Saj vendar ležiš in spiš!»

«Kokoš je pritekla z dvorišča. Jaz pa sem jo spodil, ker

je tako mokra,» je odvrnil sluga.

«Zavijte si glavo s čimerkoli, pa vam bo temno in sladko zaspate,» je rekel sluga.

«Zapri vrata,» je dejal pisatelj.

«Ej, brat moj!» se je odrežal sluga. «Bodite vendar ob-

zirn. Dvoje del sem opravil, odgovoril sem vam, sedaj pa naredite eno sami.»

Indijeka narodna

Bila je še živa

Slava je preprosta babica, da bi smela z njo na trg. Babica je dovolila. Vzeli sta vsaka svojo mrežo in odšli. Na tgu sta kupili dev ribi, redkvice, solato in se odpravili domov.

«Babica, ali težko nosiš?» «Seveda, saj zato sem te tudi vzela s seboj, da mi boš pomagala,» je odvrnila babica in ji dala mrežo z ribami.

Ko sta prišli domov, je babica vzela mrežo — toda v mreži je bila samo ena riba.

«Kaj je to? Kje je še ena riba? Kako si vendar nosila mrežo!» se je babica hudovala na Slavo. Slava je sklenila glavo in obmolknila.

«Povej, kje je druga riba?» «V reki,» je zamrmrala Slava.

«Kako v reki?» «Bila je še živa, pa sem jo spustila v reko, ko sva šli čez most.»

UGANKE

Okrogej je grič, na njem pa gozdič, in goste grablje vsak dan, ga naravnajo v pravo stran.

Kovačka poznam, ki noč in dan kuje, se teboj žalosti se, s teboj se raduje.

Na srehj je visok orjak, z glavo sega pod oblak, kadar zatuli, kot tropa volkov, vesel si, ker očka se vrača domov.

Brez drv, premoga, ti kuha kosilo, če se je dotakneš, te strese nemilo.

Sorica za Dan mladosti

Vsa mladina vasi Sorica je posebno lepo ponesla štafeto no palico skozi vas. V pismu tovarišu Titu je mladina obljubila, da bo s svojim delom sledila velikim naporom. Na slavnostnem prostoru se je zbralo precejšnje število vasčanov. Vsi so napeto poslušali govornika, ki je prebral čestitko mladine izpod Sorške planine. Mladina je bila navdušena in se je razšla zadovoljna in srečna.

Čim višje tem boljše. To navado zasledimo že pri otrocih (Foto: F. Perdan)

Čmrlj in profesor

Čmrlj in čebela sta se prepirala, kdo glasneje brenči. Slednjic sta sklenila, da bosta kar poskusila. Kdor drugega preglasi, bo zmagovalec.

Najprej tiho zabrenči čebela: «Zzzzzt...»

Nato zagode čmrlj: «Zura, zum, zum, zum...»

Vsa poljana je zazvenela od njegovega glasu. Čebela je bila premagana in je bila žalostna.

Od zmagooslavja omamljeni čmrlj pa je godel močneje in glasneje. To je čul profesor, ki je lovil metulje in razne žuželke, da bi jih pokazal dijakom v šoli. Ker je čmrlj brenčal na ves glas, ga je profesor zlahka našel in utel.

BREZ BESED

POTOVANJE

— Prosim dve vozovnici za sedmo nebo.

PO SPOMINU

— Nisem mu pozirala, naslikal me je iz spomina!

PREVIDNOST

— Gotovo je eden izmed tistih, ki mu dolguješ denar.

POROČILO

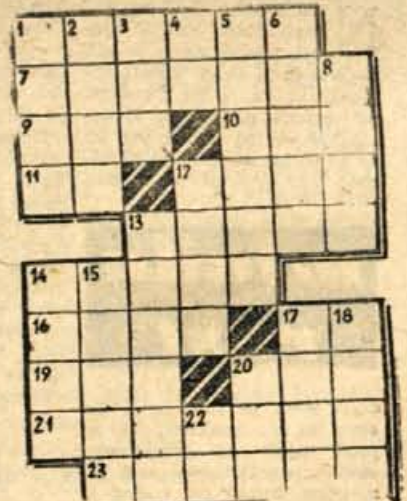
— In zdaj poslušajte poročilo blagajnika.

PRED ZASLONOM

— Gospod zdravnik, lepša sem iz profila.

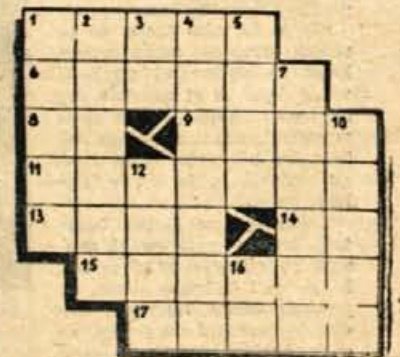
Križanka št. 21

Vodoravno: 1. glavno mesto evropske države, 7. skupina znanstvenikov ali raziskovalcev, 8. ožina na Malajskem polotoku, 10. lijak, 11. začetnici najboljšega slovenskega pesnika balad, 12. teža, 13. zanos, 14. zakoličena smer ceste ali železnice, 16. lastnina, 17. kratica za plavalni klub, 19. žensko ime, 20. veznik, 21. prometni znak na križišču, 23. težko delo.

Navpično: 1. živilo, 2. poljska reka, 3. belgijsko kopalšče, 4. avtomobilska oznaka Kranja, 5. pojedina ob slovesu, 6. sporočilo, ovadba, 8. grški junak pred Trojo, 12. priprava za lovljenje, 13. prehod, 14. cestišče, 15. sodobna orientacijska naprava, 17. ograja, 18. vrsta tkiva, 20. kratica za akademski plesni orkester, 22. samoglasnik in soglasnik.

Križanka št. 22

Križanka je maglična, zato velja prva številka za opis vodoravno, druga pa za navpično:

1., 1. najvišje filmsko priznanje v Ameriki; 6., 2. gora v Julijcih; 8., 3. začetnici priimka in imena podpredsednika ZIS; 9., 12. oseba iz religije; 11., 4. razčlenitev; 13., 5. židovski učenik; 14., 16. začetnici slovenskega pisatelja; 15., 7. ostrina; 17., 10. mehka kamenina.

REŠITEV KRIŽANKE ŠT. 19

Vodoravno: 1. stran, 6. termin, 8. rr, 9. etan, 11. Amerika, 13. niti, 14. az, 15. naklana, 17. nazal.

REŠITEV KRIŽANKE ŠT. 20

Vodoravno: 1. opereta, 8. karamel, 9. as, 10. Miki, 11. dar, 12. plaz, 14. KA, 16. tonalit, 18. avenija.

Šest navpično

Vrgel sem se nadjo s strastjo, prepričan, da jo bom lahko hitro rešil.

Dobro sem začel: otrok po italijansko — bambino, sredstvo za pranje perila — detergent. Pri vprašanju: znamenita osebnost, mi je priskočil na pomoč natakak, ki je gledal preko mojih ramen.

— Notabilitet, — je rekel ponosno.

— Kako ste rekli? — sem vprašal.

— Znamenita osebnost je notabilitet, — je ponovil moj pomočnik.

— Seveda, — sem rekel in izpolnil rubriko, majheno užaljen, ker se tega nisem sam spomnil.

Ko sva prišla do latinskega naziva za »sredino« so nastale težave. Niti jaz niti natakak nisva znala rešiti tega problema.

— Počakajte! — je vzkliknil natakak — tisti stari gospod pri tretji mizi je profesor. Takoj ga bom vprašal.

Nekaj besed in moj sodelavec se je ves ožarjen vrnil in vzkliknil: »medial! Bilo je pravilno. Komaj sva prispela do »razcepa cerkve«, ko se je profesor pridružil moji mizi.

— Kaj pravite? Razcep cerkve? To je »šizma«. Ne mešajte »šiva«, to je indijsko božanstvo.

enciklopedijo.

— Principielno sem proti takim pomagalom — je rekel, — toda ker je vse odvisno le od tega...

V prinešeni knigi smo našli ime že na platnicah: Duden. S tem smo rešili križanko. Polni ponosa smo se pogledali.

Studentka je prva spregovorila: — Sedaj nam morate vsem dati svoj naslov.

Ostali so sprejeli: — To je vprašanje častil!

Da je »Cicikar« mesto v Mandžuriji s 7 črkami, nam je ljubeznivo povedala študentka geografije, ki je sedela za drugo mizo levo in ki se nam je pridružila kot četrti član.

Natakak, ki je stal za menoj, je imel najboljši pregled. Kmalu se je naše moštvo povečalo še za zakonski par, ki se je odlično spoznal na botaniko. Končno se nam je pridružil še neki prevajalec, ki je govoril dva jezika.

Delali smo s polno parvo, a noč se je polagoma spuščala na mesto. Vse je bilo rešeno razen »šest navpično«. Nibče izmed nas se ni mogel spomniti nemškega znanstvenika — enciklopedista. Pet črk, druga »u«, peta »n«. Končno se je natakak odločil, da bo šel v knjigarno preko ulice in si sposodil

— Zakaj vam je potreben moj naslov? — sem se začudil.

Da vas lahko poiščemo, če dobi križanka nagrado. Če vam damo svoje naslove, nimamo nikakršne kontrole...

Kakšno nagrado?! — sem se zdržnil. — To je najnavadnejša križanka brez vsakršne nagrade...

— Kaj?! — je odgovoril zbor, — to je vrhunec! Kaj smo mi žrtvovali svoj prosti čas za čisto »navadno križanko«?

Cepravo je bil čudovit jesenski večer, je le malo manjkalo, da nisem bil tepen.

Od tega dne imam veliko »antipatije« (občutek odpora z 10 črkami) do vseh kavarn s pletenimi naslonjaci in križankami.

V. Wegner